

Palvelutasopäätös 2017–2020

Sisällys

1	YLEISTÄ.....	5
1.1	Valtakunnallinen pelastustoimen kehittämishanke	5
1.2	Toimintaympäristön kuvaus.....	6
1.3	Turvapaikanhakijat.....	7
1.4	Varsinais-Suomen pelastuslaitos.....	8
1.5	Nykytoiminnan kuvaus	9
1.6	Pelastuslaitoksen strategia ja strategiset painopisteet	9
2	PELASTUSTOIMEN PALVELUTASOPÄÄTÖKSEN VALMISTELU.....	11
2.1	Pelastuslaki.....	11
2.2	Ohje palvelutasopäätöksen sisällöstä ja rakenteesta	12
2.3	Alueen riskien tunnistaminen ja analysointi	12
2.3.1	Onnettomuuskehityksen seuranta	13
2.3.2	Riskialueet.....	13
2.3.3	Palokuolemat.....	14
2.3.4	Vaaralliset aineet.....	14
2.3.5	Öllyntorjunta.....	15
3	RISKIENHALLINNAN PALVELUT	17
3.1	Valvonta	17
3.1.1	Valvontasuunnitelma	17
3.1.2	Nuohous	18
3.1.3	Maankäytön suunnittelu.....	19
3.2	Varautuminen.....	19
3.2.1	Varautuminen.....	20
3.2.2	Väestönsuojelu.....	20
4	OPERATIIVISET PALVELUT	22
4.1	Pelastustoiminnan toimintavalmius	22
4.1.1	Valmius suuronnettomuuksia varten.....	25
4.1.2	Pelastustoiminnan johtaminen	25
4.1.3	Sopimuspalokunnat.....	26
4.1.4	Pelastussukellus	27
4.1.5	Alus- ja meritoiminta	30
4.1.6	Öllyvahinkojen torjunta ja siihen liittyvä suunnittelu.....	30
4.1.7	Sammutusvesihuollon suunnittelu ja toteuttaminen	31
4.2	Ulkoinen pelastussuunnitelma	32

4.3	Ensihoitopalveluiden tuottaminen sopimusperusteisesti.....	33
4.3.1	HEMS	33
5	TUKIPALVELUT	34
5.1	Hallintopalvelut.....	34
5.2	Henkilöstöpalvelut	34
5.3	Talouspalvelut	36
5.4	Tekniset palvelut	36
5.5	Koulutus- ja viestintäpalvelut	37
5.5.1	Turvallisuusviestintä	37
5.5.2	Henkilöstökoulutus	38
5.5.3	Viestintä ja tiedottaminen	39
5.6	Sisäisen turvallisuuden palvelut.....	39
5.7	Kehittämispalvelut	41
6	KEHITTÄMISSUUNNITELMA JA KUSTANNUSVAIKUTUKSET	42
6.1	Osaava, motivoitunut ja toimintakykyinen henkilöstö.....	42
6.2	Osaavat, motivoituneet ja toimintakykyiset sopimuspalokunnat.....	43
6.3	Toimiva, kattava ja riittävä paloasemaverkosto	44
6.4	Toiminnan edellyttämät riittävät taloudelliset resurssit	44
6.5	Tilannekeskuksen kehittäminen	45
6.6	Kieliohjelman kehittäminen	46
6.7	Maakuntaudistus	46
7	PÄÄTÖKSEN VALVONTA	48
8	VOIMAANTULO	49

MÄÄRITELMÄT

SEVESO III direktiivi

EU neuvoston antamat säännöt vaarallisista aineista aiheutuvien suuronnettomuusvaarojen torjunnasta, jotka koskevat tietyn teollisen toiminnan mahdollisesti aiheuttamien suuronnettomuuksien ennalta estämistä ja niiden ihmisten terveydelle ja ympäristölle aiheuttamien seurausten rajoittamista.

TOKEVA

Taktiset torjuntaohjeet kemikaalien ja muiden vaarallisten aineiden vaaratilanteille.

MIRG

Maritime Incident Response Group on pelastustoimen erikoiskoulutettu meripelastusryhmä, jonka tärkein ja kiireellisin tehtävä on aluksen miehistön ja matkustajien turvallinen poistaminen vaara-alueelta sekä tulipalojen sammuttaminen. Hälytys voi kuitenkin olla myös vaarallisten aineiden onnettomuus, ensihoitoa vaativa tehtävä tai ihmisen pelastaminen esimerkiksi ruumasta.

IMO

The International Maritime Organization on Yhdistyneiden kansakuntien alainen kansainvälinen merenkulun turvallisuusasioita hallinnoiva järjestö.

HEMS

Helicopter Emergency Medical Service on kiireellistä lääkärihelikopteritoimintaa.

FireFit

Pelastushenkilöstön työkyvyn arviointiin ja seurantaan tarkoitettu ohjelma.

EAKR

Euroopan aluekehitysrahasto jonka tavoite on parantaa työllisyyttä sekä lisätä alueiden kilpailukykyä ja elinvoimaisuutta.

Ulkoinen pelastussuunnitelma

Ulkoisesta pelastussuunnitelmasta säädetään pelastuslaissa ja erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoisesta pelastussuunnitelmasta annetussa sisäministeriön asetuksessa. Pelastuslaitoksen on laadittava onnettomuuden varalle ulkoinen pelastussuunnitelma yhteistyössä asianomaisen toiminnanharjoittajan kanssa, joilla on erityistä vaaraa aiheuttavaa toimintaa.

1 YLEISTÄ

Pelastustoimen tehtävänä on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ennalta ehkäiseminen, pelastustoiminta onnettomuustilanteissa, poikkeusolojen väestönsuojelutehtävien hoitaminen sekä niihin varautuminen. Pelastustoimen perustavoitteena on estää onnettomuudet, erityisesti tulipalot, ennalta. Onnettomuuksien sattuessa pelastustoimen on kyettävä antamaan apua nopeasti ja tehokkaasti. Pelastustoimen tulee varautua myös erilaisiin häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin. Onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi pelastustoimi tekee yhteistyötä muiden viranomaisten, alueen yhteisöjen ja asukkaiden kanssa. Tehokas onnettomuusriskien hallinta edellyttää jatkuvaa riskien ja niissä tapahtuvien muutosten seurantaa ja arviointia.

Vuodesta 2004 Suomen pelastustoimi on hoidettu alueellisena. Suomi on jaettu 22 pelastustoimen alueeseen, joista jokainen pelastustoimen alue muodostaa oman hallinnollisen kokonaisuuden. Kunnat ovat päättäneet millaisella hallintomallilla pelastustoimen hallinto toteutetaan.

1.1 Valtakunnallinen pelastustoimen kehittämishanke

Sisäministeriö on syksyllä 2015 asettanut hankkeen kehittämään pelastustointia. Tällä hetkellä pelastustoimi on kuntien lakisääteistä yhteistoimintaa, jota hoitaa 22 alueellista pelastuslaitosta. Hallitus linjasi syksyllä 2015, että pelastustoimi siirtyy vuoden 2019 alusta perustettavien uusien itsehallinnollisten alueiden järjestettäväksi ottaen kuitenkin huomioon mahdolliset tarpeet järjestää itsehallintoaluetta laajempaa aluetta ja väestöpohjaa vaativat tehtävät laajemmalla alueella.

Hallitusohjelman mukaan pelastustoiminnan ja varautumisen valtakunnallista johtamista, suunnittelua, ohjausta, valvontaa ja koordinaatiota vahvistetaan ja parannetaan. Se edellyttää, että pelastustoimi ja sen ohjausjärjestelmä uudistetaan sote-alueiden kanssa yhdenmukaisen aluejaon ja järjestämismallin mukaisesti. Pelastustoimi hoitaa suuren osan kiireellisistä ensihoitotehtävistä, joten sillä on tiivis kytkös sosiaali- ja terveystieteiden järjestämiseen.

Suomen hallitus on linjannut pelastustoiminnan osalta, että maahan perustetaan 5 pelastustoimen aluetta. Pelastustoimen alueiden määrä tasoittaisi alueiden väestö- ja resurssipohjaa. Tämä antaisi paremman mahdollisuuden kehittää pelastustoimen kokonaisuutta ja hakea synergiaetuja ensihoidon ja pelastustoimen välillä.

1.2 Toimintaympäristön kuvaus

Pelastuslaitokseen kohdistuu lähivuosina monenlaisia haasteita, jotka perustuvat toimintaympäristön muutoksiin, pelastustoimen uuteen lainsäädäntöön ja kansalaisten odotuksiin. Pelastuslaitoksen on muuttuvissa olosuhteissa kyettävä hoitamaan tehtäviään tehokkaasti ja taloudellisesti

Pelastuslaitoksen hälytysluonteiset tehtävät ovat joka vuosi lisääntyneet. Kyseessä on yleinen valtakunnallinen ilmiö ja tehtävien kasvu perustuu osin tehtäväkentän laajenemisesta ja erityisesti lääkinnällisen pelastustoimen tehtävissä. Myös kynnys avun pyytämiseen on madaltunut. Ongelmaksi on koko maassa noussut suurten tulipalojen ja niistä aiheutuneiden vahinkojen voimakas kasvu. Myös tuhopolttojen määrä on ollut kasvussa. Suuronnettomuuksien riski on edelleen olemassa erityisesti liikenneonnettomuuksien ja tulipalojen osalta. Meteorologisten arvioiden mukaan ilmasto on lämpenemässä. Ilmaston muutoksesta aiheutuu pelastuslaitokselle toimintavaatimuksia erityisesti sään ääri-ilmiöiden kuten metsä- ja maastopalojen, tulvien sekä myrskyjen lisääntymisen myötä. Varsinais-Suomen toimintaympäristön kartoittamisessa on myös käytetty hyväksi valtakunnallisen Pelastustoimen strategiaa sekä tulevaisuusluotausraadin skenaariotyön tuloksia.

Väestön ikärakenne muuttuu nopeasti eliniän pidentyessä ja syntyvyyden pysyessä alhaisena. Väestö keskittyy lisääntyvässä määrin kasvukeskusalueille ja yksinasuvien vanhusten määrä lisääntyy. Palvelujen tarve lisääntyy kasvukeskusalueilla ja palvelujen turvaaminen harvaan asutuilla alueilla vaikeutuu. Ikääntyminen vaikuttaa myös sopimuspalokuntien rekrytointi- ja toimintamahdollisuuksiin. Ihmisten vapaaehtoisuuden väheneminen asettaa suuren haasteen pelastuslaitokselle. Ihmiset eivät halua sitoutua enää pitkäkestoisiin asioihin, ja toisaalta vapaaehtoistoiminnan halutaan yhä enemmän tukevan henkilökohtaisia tavoitteita. Harvaan asutulla seuduilla vapaaehtoispalokuntatoiminnan tulevaisuuden turvaaminen edellyttää pelastuslaitokselta merkittävää panostusta. Yksinasuvien osalta tulipalojen ja muiden onnettomuuksien riski kasvaa.

Pelastustoimen päätoimisen henkilöstön keski-ikä kohoaa. Pelastuslaitoksen kehittyminen vaikuttaa myös koulutustarpeeseen. Ikääntyvän henkilöstön sijoittaminen heidän kuntoaan vastaaviin tehtäviin on haaste pelastuslaitokselle.

Pelastustoimi joutuu kilpailemaan ammattitaitoisesta työvoimasta muiden houkuttelevien ammattien kanssa, kilpailu työvoimasta lisääntyy. Pelastustoimen ammatteihin liittyvät mielikuvat vaikuttavat siihen, miten kilpailussa menestytään.

Vastaavasti pelastustoimen vapaaehtoistyö joutuu kilpailemaan muiden harrastusmuotojen kanssa.

Kuntien taloudellinen kehitys ei ole viime aikoina ollut suotuisa. Vuonna 2008 käynnistynyt taloudellinen kriisi vaikuttaa edelleen ja taloudelliset kriisit lähialueilla saattavat edelleen vaikuttaa myös Suomen talouteen. Pelastuslaitoksen tehtävä on osaltaan ylläpitää turvallisuuden erityistä merkitystä sekä turvallisuuspalveluja vaativissa taloudellisissa olosuhteissa.

Väestöltä edellytetään enemmän omatoimista varautumista sekä tämän päivän että myös poikkeusolojen uhkiin ja vaaroihin. Tämä aiheuttaa poikkeusoloihin liittyvälle turvallisuusviestinnälle erityisiä haasteita sekä määrän laadun että yhteistoiminnan kehittämisen kannalta.

1.3 Turvapaikanhakijat

Euroopassa on meneillään suurin pakolaiskriisi sitten toisen maailmansodan. YK:n pakolaisjärjestön mukaan kymmenet miljoonat ihmiset ovat joutuneet pakenemaan kodeistaan sotia, vainoja ja konflikteja. Kansainväliset sopimukset velvoittavat Suomea ja muita EU-maita ottamaan vastaan kansainvälistä suojelua tarvitsevia turvapaikanhakijoita. Vaikka turvapaikanhakijoiden määrä on kasvanut nopeasti, ei Suomea eikä Varsinais-Suomea uhkaa kriisi.

Turvapaikanhakijat lähtevät kotimaastaan monista syistä: esimerkiksi pakoon sotaa, vainoa tai turvattomuutta. Suurin osa kotimaastaan pakoon lähtevistä päätyy oman maansa lähialueille. Osa heistä hakeutuu turvapaikanhakijoiksi esimerkiksi Eurooppaan. Se, mihin maahan turvapaikanhakija päätyy, riippuu useista tekijöistä, kuten matkustusreitistä tai henkilön tiedoista kyseisestä maasta.

Odottaessaan hakemuksensa käsittelyä Suomessa turvapaikanhakijat asuvat useimmiten vastaanottokeskuksessa. Monet myös järjestävät majoituksensa itse esimerkiksi Suomessa asuvien sukulaistensa luona. Alaikäisille ilman huoltajaa tuleville turvapaikanhakijoille on omia ryhmäkoteja ja tukiasuntoja. Vastaanottokeskuksia on eri puolilla Varsinais-Suomea.

Maahanmuuttovirasto vastaa turvapaikanhakijoiden vastaanoton käytännön toiminnan ohjauksesta ja suunnittelusta. Koska turvapaikanhakijoiden määrä on kasvanut nopeasti, vastaanottokeskusten paikat ovat täynnä. Valtio korvaa kunnalle kaikki

vastaanottokeskuksesta aiheutuvat kustannukset. Erityisesti muuttotappioalueilla vastaanottokeskus luo työpaikkoja ja tuo paikallisille yrityksille uusia asiakkaita.

Hallitusohjelmassa sovitut lainsäädäntöhankkeet perheenyhdistämisen kriteereiden tarkentamiseksi ja EU:n ulkopuolelta tulevien vakaviin rikoksin syyllistyneiden maasta poistamisen nopeuttamiseksi käynnistettiin syyskuun lopussa.

1.4 Varsinais-Suomen pelastuslaitos

Varsinais-Suomen pelastuslaitos vastaa pelastustoimesta 27 kunnan alueella. Pelastuslaitoksen toiminta-alue on Varsinais-Suomen maakunta: alueen pinta-ala on yhteensä 20 570 km², mistä maa-aluetta 10 660 km² ja muu osa 9 876 km² vesialuetta. Alueen asukasmäärä oli 31.12.2014 472 725, joista 88,9 % suomenkielisiä, 5,7 % ruotsinkielisiä ja 5,8 % muita kieliä äidinkielenään puhuvia. Ulkomaan kansalaisia alueella asuu 18 161 henkilöä.

Varsinais-Suomen maantieteelliseen alueeseen kuuluvat myös Saaristomeren vesialueet. Saaristo aiheuttaa palvelutasolle oman haasteellisen riskitarkastelun, sillä Saaristomeri muodostuu noin 22 000 saaresta. Ilman kiinteää tieyhteyttä asuu 4272 henkilöä 177 saarella. Alueella on kesämökkejä noin 49 500. Mantereella sijaitsee mm. isoja sairaaloita, matkustaja- sekä öljysatamia, petrokemian teollisuutta, vilkasta maantie- ja raideliikennettä, kansainvälinen lentokenttä sekä puolustusvoimien kohteita.

Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen visio on olla kehittyvä alansa valtakunnallinen suunnannäyttävä ja laadukkaiden pelastus-, turvallisuus- ja ensihoitopalveluiden tuottaja. Pelastuslaitoksen toiminta-ajatus on tuottaa laadukkaita pelastustoiminta-, turvallisuus- ja ensihoitopalveluja Varsinais-Suomessa ammattitaitoisesti, tasapuolisesti ja nopeasti kaikkina vuorokauden aikoina. 24h-valmiudessa olevia paloasemia alueella on kymmenen ja 8h-valmiudessa olevia paloasemia kolme. Paloasemia on yhteensä 83 ja alueella toimii 66 sopimuspalokuntaa.

Varsinais-Suomen pelastuslaitos tuottaa ensihoitopalveluita sopimusperusteisesti.

1.5 Nykytoiminnan kuvaus

Aluepelastuslaitoksen perustehtäviin kuuluvat ihmisten, omaisuuden, eläimien ja ympäristön pelastaminen ja suojaaminen sekä onnettomuuksien ennaltaehkäisy ja turvallisuuskulttuurin edistäminen.

Varsinais-Suomen kunnat vastaavat Varsinais-Suomen alueen pelastustoimen järjestämisestä. Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen ylimpänä päättävänä monijäsenisenä toimielimenä toimii Varsinais-Suomen aluepelastuslautakunta. Pelastuslaitosta johtaa pelastusjohtaja. Pelastuslaitoksella on 551 virkaa ja tointa. Laitoksen toiminta on jaettu kolmeen pelastuspäällikön johtamaan palvelualueeseen:

- **riskienhallinnan palvelualue**, johon kuuluvat valvonta sekä varautumisen palveluyksiköt.
- **operatiivinen palvelualue**, johon kuuluvat pelastustoiminta sekä ensihoidon palveluyksiköt.
- **tukipalveluiden palvelualue**, johon kuuluvat talouden, koulutuksen ja viestinnän, hallinnon, henkilöstön, teknisen, sisäisen turvallisuuden sekä kehittämisen palveluyksiköt.

1.6 Pelastuslaitoksen strategia ja strategiset painopisteet

Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen nykyinen voimassa oleva palvelutasopäätös on edeltäjänsä mukaisesti toiminut pelastuslaitoksen strategisena pohjana. Palvelutasopäätös on aina vahvistettu valtuustokaudeksi kerrallaan. Neljän vuoden perspektiivi oli riittävä silloin, kun pelastuslaitos oli käynnistämävaiheessa.

Vuonna 2011 hyväksyttiin pelastuslaitoksen strategia 2020, joka on hyvin linjassa valtakunnallisten strategioiden kanssa. Strategia 2020:n tavoitteena on luoda yhteinen arvopohja pelastuslaitoksen työlle. Strategiassa määritellään yhteiset arvot, yhteinen visio sekä pelastuslaitoksen toiminta-ajatus. Varsinais-Suomen pelastuslaitos on kehittyvä alansa valtakunnallinen suunnannäyttävä ja laadukkaiden pelastus-, turvallisuus- ja ensihoitopalveluiden tuottaja. Pelastuslaitoksen henkilöstö tuottaa laadukkaita palveluja yhteisten arvojen mukaisesti ammattitaitoisesti, nopeasti ja tasapuolisesti koko Varsinais-Suomen maakunnan alueella.

Strategiassa määritellään myös tulevaisuuden tärkeimmät painopisteet, jotka tulee erityisesti huomioida palvelutasopäätöksen suunnittelussa, jotta vision tavoite saavutetaan. Pelastuslaitoksen strategiset painopistealueet ovat 1) Osaava, motivoitunut

ja toimintakykyinen henkilöstö, 2) Osaavat, motivoituneet ja toimintakykyiset sopimuspalokunnat, 3) Toimiva ja kattava / riittävä paloasemaverkosto, 4) Tyytyväiset asiakkaat ja kuntaomistajat sekä 5) Toiminnan edellyttämät riittävät taloudelliset resurssit. Strategian toteuttamista mitataan niillä mittareilla, jotka löytyvät seuraavan strategiatason käytännön vuosiohjelmista. Palvelutasopäätös perustuu strategiaan ja siinä määritellään tarkemmin ne voimavarat ja resurssit joilla yhteiseen visioon tähdätään.

2 PELASTUSTOIMEN PALVELUTASOPÄÄTÖKSEN VALMISTELU

Palvelutasopäätöksen valmistelussa on huomioitu mm. Yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa (valtioneuvoston periaatepäätös 16.12.2010) esiin nostetut yhteiskunnan turvallisuuteen vaikuttavat linjaukset. Turvallisuusstrategiassa on esitetty 13 erilaista uhkakuvaa, jotka ohjaavat mm. pelastustoimen pelastus-, turvallisuus- ja valmiussuunnittelua. Lisäksi valmistelussa on huomioitu aikaisempien palvelutasopäätösten toteutumista.

Varsinais-Suomen pelastustoimen palvelutasopäätöksen valmistelu on aloitettu vuoden 2015 syksyllä. Työtä ohjaamaan nimettiin pelastuslaitoksen johtoryhmä ja kutsuttuina asiantuntijoina toimivat palveluyksiköiden päälliköt. Työn aikatauluksi sovittiin, että palvelutasopäätöksen sisällysluetteloluonnos tuli olla valmiina 2015 loppuvuodesta, jonka jälkeen luonnos on esitelty mm. aluepelastuslautakunnan palvelutasoa koskevassa seminaarissa 22.3.2016. Seminaarissa pyydettiin lautakunnan näkemykset palvelutasopäätöksen tarkemmista suuntaviivoista. Seminaarin jälkeen palvelutasopäätöstä valmisteltiin lautakunnan antamien ohjeiden mukaisesti esitysmuotoon. Palvelutasopäätösesitys esiteltiin lautakunnalle ensimmäistä kertaa huhtikuun kokouksessa 2016. Palvelutasopäätösluonnos hyväksyttiin lautakunnassa toukokuun kokouksessa. Tämän jälkeen lähetettiin luonnos palvelutasopäätöksestä kuntiin lausunnolle kesäkuussa 2016. Lausunnot pyydettiin 30.9.2016 mennessä. Aluepelastuslautakunta päätti vuosien 2017–2020 pelastustoimen palvelutasosta 2016 marraskuussa.

2.1 Pelastuslaki

Pelastuslain 379/2011 29 § mukaan alueen pelastustoimen on laadittava palvelutasopäätös. Alueen pelastustoimi päättää palvelutasosta kuntia kuultuaan. Päätöksessä on selvitettävä alueella esiintyvät uhat, arvioitava niistä aiheutuvat riskit, määriteltävä toiminnan tavoitteet ja käytettävät voimavarat sekä palvelut ja niiden taso. Palvelutasopäätökseen tulee myös sisältyä suunnitelma palvelutason kehittämisestä. Päätös on laadittava olemaan voimassa määräjän. Sisäasiainministeriön asetuksella voidaan säätää tarkemmin palvelutasopäätöksen sisällöstä ja rakenteesta.

2.2 Ohje palvelutasopäätöksen sisällöstä ja rakenteesta

Sisäasiainministeriön pelastusosasto on antanut Ohje pelastustoimen palvelutasopäätöksen sisällöstä ja rakenteista SM018:00/2012.

Ohjeen mukaan pelastustoimen palvelutason tulee kattaa pelastuslaissa ja valtioneuvoston asetuksessa määritetyt alueen pelastustoimen järjestämiseen kuuluvat tehtävät.

Palvelutasopäätöksessä on huomioitava pelastustointa koskeva lainsäädäntö ja niiden perusteella annetut ohjeet, pelastustointa koskevat valtakunnalliset strategiat, ohjelmat ja tulostavoitteet sekä alueen pelastustoimen toimintaympäristö, uhat ja riskianalyysi sekä visio ja strategia, joista alueelliset tavoitteet johdetaan.

Palvelutasopäätös on lakisääteinen alueen pelastustoimen järjestämisen peruste. Palvelutasopäätös on oltava yhteensopiva voimassa olevan lainsäädännön kanssa, jolloin palvelutaso on oltava vähintään laissa edellytetyllä tasolla.

Pelastustoimen palvelutason tulee vastata alueella esiintyviä onnettomuusuhkia ja pelastustoimi on suunniteltava sekä toteutettava siten, että onnettomuuksien ehkäisy on järjestetty ja että onnettomuus- ja vaaratilanteissa tarvittavat toimenpiteet voidaan suorittaa viivytyksettä ja tehokkaasti.

Pelastustoimen tehtäviin kuuluu omalta osaltaan varautuminen ja valmiussuunnittelu sekä kuntien tukeminen varautumis- ja valmiussuunnittelutehtävissä.

2.3 Alueen riskien tunnistaminen ja analysointi

Riskianalyysillä tarkoitetaan tässä yhteydessä saatavissa olevan tiedon järjestelmällistä käyttämistä vaarojen tunnistamiseksi sekä ihmisiin tai väestöön, omaisuuteen tai ympäristöön kohdistuvan riskin suuruuden arvioimiseksi. Riskianalyysissä on huomioitu sellaisten yksittäisten onnettomuuksien sekä suuronnettomuusvaaraa aiheuttavien kohteiden toiminta, jotka vaativat pelastuslaitokselta erityisjärjestelyjä. Tämä riskianalyysi on muodostettu riskianalyysin tausta-aineistosta, eikä se sisällä päätöksiä. Tausta-aineisto koostuu uhkien arvioinnista ja analyysistä, jotka on muodostettu Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen toimintaympäristöstä. Tausta-aineistossa on hyödynnetty pelastustoimen PRONTO-resurssi- ja onnettomuustilastoon kirjattuja tietoja sekä pelastuslaitoksen oman henkilöstön ammattitaitoa ja käytössä olevia materiaaleja.

2.3.1 Onnettomuuskehityksen seuranta

Pelastuslaitoksen tulee seurata onnettomuusuhkien sekä onnettomuuksien määrän ja syiden kehitystä ja niistä tehtävien johtopäätösten perusteella ryhtyä osaltaan toimenpiteisiin onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja niihin varautumiseksi sekä tarvittaessa tehdä esityksiä muille viranomaisille ja tahoille.

Riskianalyysin materiaalin avulla halutaan kehittää pelastuslaitoksen omaa toimintaa sekä tukea kuntien turvallisuussuunnittelua ja varautumista poikkeusoloihin sekä pitkäkestoisiin häiriötilanteisiin. Pelastustoimi on osaltaan varautunut pitkäkestoisiin ja päällekkäisiin suuronnettomuustilanteisiin. Pelastustoimi kehittää omaa varautumistaan ja on laatinut toimintasuunnitelman suuronnettomuustilanteisiin sekä poikkeusoloihin. Poikkeusolojen osalta tehdään yhteistyötä puolustusvoimien kanssa ja pitkäkestoisiin häiriötilanteisiin varautumista kehitetään.

Pelastustoimi on havainnut alueellaan seuraavia riskkejä: onnettomuuksien keskittymät, palokuolemat, suuronnettomuusriskikohteet, vaarallisten aineiden onnettomuudet sekä niihin varautuminen. Pelastustoimen havaitsemia riskejä tukevat Liikennevakuutuskeskuksen teettämät konsulttityöt liikenneturvallisuudesta sekä vaarallisten aineiden kuljetusonnettomuuksista.

2.3.2 Riskialueet

Tapahtuneiden onnettomuuksien keskittymät ovat luonnollisesti riskialueita. Keskittymiä muodostuu alueille, joissa on paljon ihmisiä tai liikennettä. Päivittäiset pienet onnettomuudet ovat hyväksytyjä riskejä, mutta niitä pyritään ehkäisemään ennalta.

Koko Suomi on jaettu riskiruutuihin. Riskiruutu muodostuu 1 km x 1 km kokoisesta ruudusta. Suuri osa Varsinais-Suomesta kuuluu IV-riskialueelle, joka on pienin riskiluokka. IV-riskialueella kohteiden saavutettavuus ja toimintavalmiusaika kasvavat. I-riskialueet ovat väestö ja liikennekeskittymissä. Toimintavalmiusaikoja riskiruuduissa seurataan säännöllisesti.

Riskiluokka määräytyy regressiomallin mukaan arvioidun riskitason perusteella sekä tapahtuneiden onnettomuuksien perusteella. Regressiomalli muodostuu ruudun asukasluvun, kerrosalan sekä niiden yhteisvaikutuksesta. Riskiluokkaa määrittäviä onnettomuuksia ovat kiireelliseksi luokitelleet ihmisen pelastamistehtävät, rakennuspalot ja -vaarat, liikennevälinepalot, muut tulipalot, liikenneonnettomuudet,

sortumat ja sortumavaarat, räjähdykset ja räjähdysvaarat sekä vaarallisten aineiden onnettomuudet vaikuttavat väestön määrää ja kerrosala ruudussa.

2.3.3 Palokuolemat

Tulipaloissa kuolleista henkilöistä suuri osa kuuluu ns. erityisryhmään. Erityisryhmällä tarkoitetaan tässä riskianalyyssissä henkilöitä, joiden osalta täyttyy vähintään kaksi seuraavista kriteereistä: ikäihmisiä, joiden toimintakyky on ikääntymisen vaikutusten vuoksi alentunut, vammaisryhmiä, psyykkisesti tai fyysisesti sairaita, päihteiden ja lääkkeiden liikakäyttäjii. Kaikilla ryhmillä yhtenäistä on toimintakyvyn heikkeneminen, siten että se voi vaikeuttaa omatoimista pelastautumista vaaratilanteessa tai se voi aiheuttaa vaaratilanteita päivittäisissä tilanteissa.

2.3.4 Vaaralliset aineet

Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen alueella sijaitsee tällä hetkellä 32 kohdetta, joiden toiminaan liittyy suuronnettomuuden riski (Seveso III -direktiivi) sekä useita muita kohteita, joissa käytetään runsaasti vaarallisia kemikaaleja. Edellä mainittujen lisäksi vaarallisia kemikaaleja liikkuu runsaasti myös maanteilla, raiteilla ja vesiteitse. Suuret vaarallisten aineiden onnettomuudet ovat pelastuslaitoksen näkökulmasta haastavia, runsaasti resursseja sitovia sekä erikoisosaamista vaativia tilanteita, joihin pelastuslaitoksen tulee jatkossa kiinnittää enemmän huomioita kaluston resursoinnin ja henkilöstön koulutuksen osalta. Pienistä onnettomuuksista selvittäään, mutta suuronnettomuuksien varalta tulisi tarkastella henkilöstön osaamista, käytössä olevaa kalustoa sekä niiden sijoitusta alueella.

Asutuskeskusten läheisyydessä tapahtuvassa suuressa kemikaalivuodossa pelastuslaitoksen toimenpiteillä ei voida estää kemikaalien vuotamisesta aiheutuvia haitallisia vaikutuksia. Pelastuslaitoksen resurssit eivät riitä muun muassa suurien ihmismassojen nopeaan siirtoon. Tällaisissa onnettomuuksissa pelastuslaitoksen toiminta keskittyy lisävahinkojen estämiseen sekä jälkivahinkojen torjuntaan. Näissä kohteissa pelastuslaitoksen tulee aktiivisesti pyrkiä vaikuttamaan niihin ennalta ehkäiseviin riskienhallintakeinoihin, joilla tunnistettuja riskejä voidaan pienentää tai onnettomuuden seurantavaikutuksia pystytään rajaamaan esimerkiksi maankäytönsuunnittelulla. Kemikaalien vaaraominaisuuksista sekä kohteen sijainnista johtuen niiden tunnistettuihin onnettomuustyyppisiin liittyy toisistaan poikkeavia

uhkia. Tämän vuoksi pelastustoimen resursseja ja valmiutta suunniteltaessa on erikseen analysoitava niiden onnettomuustyyppien tarpeet, jotka vaativat erityisjärjestelyjä.

2.3.5 Öljyntorjunta

Pieniä öljyvahinkoja tapahtuu alueella viikoittain ja muutamia suurempia öljyvahinkoja tapahtuu vuosittain. Pohjavesialueella tapahtuva öljy- tai muu kemikaalionnettomuus voi vaikuttaa isolla alueella juomaveden saantiin.

Varsinais-Suomen pelastustoimen alueella on useita merikuljetuksiin keskittyneitä satamia. Suurin niistä on kuljetusmäärissä mitattuna Naantalin satama. Henkilökuljetusten osalta Turun satama on Suomen toiseksi suurin. Uudenkaupungin satama toimii erilaisten kemikaalien satamana ja sen merkitys tulevaisuudessa on kasvava. Merireittien osalta Saaristomeri muodostaa Suomen vilkkaampien yhteyksien merialueen. Alueella kuljetetaan huomattavia määriä matkustajia, erilaisia kemikaaleja sekä myös kiintotavaraa.

Naantalin öljynjalostamoon tuodaan raakaöljyä vuosittain merkittäviä määriä. Suuret alukset kuljettavat raakaöljyä osin myös Saaristomeren alueella. Kansainvälisiä öljynkuljetusreittejä kulkee myös Itämerellä. Reitit kulkevat myös Saaristomeren läheisyydessä. Onnettomuuden sattuessa alueella, voivat vallitsevat tuuliolosuhteet kuljettaa mereen joutunutta öljyä alueellemme. Varsinkin talviolosuhteet voivat tuoda haasteellisia tilanteita, joissa myös onnettomuuksien mahdollisuus kasvaa.

Mahdollisen onnettomuuden sattuessa Saaristomeren alue on luontoarvoiltaan ja herkkyydessään erityisen haavoittuvainen. Pelastuslaitos ja Suomen ympäristökeskus ylläpitävät torjuntakalustoa, jolla öljyä voidaan torjua saaristossa sekä aavalla merellä. Öljyn lisäksi merialueella liikennöivissä aluksissa liikkuu muitakin vaarallisia kemikaaleja. Merialueella tapahtuneet vaarallisten aineiden onnettomuudet ovat haasteellisia. Öljyvahinkojen osalta Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen toiminta-alue merialueella käsittää lähes koko Saaristomeren (pois lukien Ahvenanmaan alueen). Voimassaolevan lainsäädännön velvoittamana alueen öljyntorjunta kuuluu alueen pelastustoimelle. Aavalla merellä, jossa pelastuslaitoksen kalusto ei enää riitä, torjuntatoimista vastaa Suomen ympäristökeskus. Suomen ympäristökeskus voi halutessaan ottaa vastuun myös sisemmällä saaristossa tapahtuvissa öljyonnettomuuksissa. Kaikissa tapauksissa öljyvahinkojen torjunta on laaja-alaista viranomaisten ja kolmannen sektorin yhteistyötä.

Merellisen onnettomuuden vastuuviranomaisena toimii rajavartiolaitos. Pelastuslaitoksen suorittama viranomaisyhteistyö on ratkaisevan tärkeää, varsinkin silloin kun onnettomuus sattuu merellä ja joudutaan evakuoimaan suuria määriä ihmisiä esimerkiksi matkustaja-aluksista. Merellisen kemikaalionnettomuuden vastuuviranomaisena toimii Suomen ympäristökeskus. Myös tässä tarvitaan laaja-alaista viranomaisten yhteistyötä, jossa pelastuslaitoksen rooli on merkittävä.

Pelastuslaitoksella on suunnitelmia edellä mainittujen onnettomuuksien hoitamisesta, mutta lisää yhteistyötä tulee jatkossa tehdä eri viranomaisten kesken. Uusi lainsäädäntö tähtää myös uudistuksiin ja selventäneen viranomaisten vastuunjakoja merellisissä onnettomuuksissa.

Päätös:

- Pelastuslaitoksen riskialueet suunnitellaan siten, että käytetään 1 km x 1 km riskiruudukkoa.
- Pelastuslaitoksen riskianalyysiä kehitetään ja päivitetään vuosittain.
- Pelastuslaitoksen toimintoja suunnitellaan riskianalyysin perusteella.

3 RISKIENHALLINNAN PALVELUT

Palvelualue jakaantuu valvonnan ja varautumisen palveluyksikköön. Valvonnan palveluyksikkö huolehtii mm. pelastuslaitoksen onnettomuuksien ehkäisyyn lupalausunto ja valvontatoimenpiteistä valvontasuunnitelman mukaisesti. Varautumisen palveluyksikkö huolehtii yleisestä varautumisesta (pelastuslaki ja palvelutasopäätös), turvallisuus- ja valmiussuunnittelusta. Lisäksi varautumisen palveluyksikkö ohjaa, tukee ja yhteen sovittaa kuntien, laitosten, yritysten ja yhteisöjen valmiussuunnittelua sekä varautumista. Molemmat palveluyksiköt osallistuvat lisäksi palvelutasopäätöksen ja talousarvion tausta-aineiston tuottamiseen ja pelastuslaitoksen turvallisuusviestintään.

3.1 Valvonta

Pelastuslaissa tai sen nojalla annetuissa säädöksissä ei enää määritellä palotarkastettavia kohteita, vaan pelastuslaitos määrittelee itse palotarkastettavat kohteet alueella esiintyvien uhkien ja riskien perusteella.

Palotarkastusten lisäksi alueen pelastusviranomainen suorittaa myös asiakirjavalvontaa, jonka tarkoituksena on varmistaa velvoitteiden noudattamista kohteessa. Tämä tapahtuu esimerkiksi kohteen laatiman pelastussuunnitelman sekä muiden palo- ja poistumisturvallisuudesta laadittujen asiakirjojen perusteella ja omavalvontalomakkeiden käytön kautta. Lainsäädännön muutoksella on tarkoitus kohdentaa pelastuslaitoksen valvonta-alueen riskien ja muiden erityisten valvontatarpeiden mukaisesti.

3.1.1 Valvontasuunnitelma

Pelastuslaitoksen valvontasuunnitelmassa on määritelty valvontakohteet, niiden valvontaväli ja vaadittavat resurssit. Valvontatoimen painopisteet perustuvat valvontasuunnitelman mukaisesti alueen riski- ja uhka-analyysiin. Valvontatoiminta suunnitellaan ensisijaisesti kohteisiin, joissa riskit ja uhkat ovat merkittävämpiä. Näissä kohteissa Varsinais-Suomen pelastuslaitos määrittelee myös tarkastus- ja valvontataajuuden valvontasuunnitelman mukaisin ehdoin. Periaatteena valvontataajuuden määrittämisessä on arvioivassa valvonnassa todettu turvallisuustason saavuttaminen.

Pelastuslain mukaan pelastuslaitos voi periä maksun valvontasuunnitelman mukaisen palotarkastuksen tai muun valvontatoimenpiteen suorittamisesta. Perittävien maksujen suuruudesta päättää alueen pelastustoimi erillisen palvelumaksupäätöksen mukaisesti. Alueen pelastustoimen tulee määrätä suoritteistaan perimät maksut siten, että ne vastaavat suuruudeltaan enintään suoritteiden tuottamisesta alueen pelastustoimelle aiheutuneiden kokonaiskustannusten määrää. Valvontatoimenpiteen maksullisuus perustuu alueen pelastustoimelle sen tuottamisesta aiheutuneisiin kokonaiskuluihin.

Päätös:

- Pelastuslaitos laatii pelastuslain mukaisen valvontasuunnitelman, joka päivitetään tarpeen mukaan alueen riskianalyyseihin perusteella.

3.1.2 Nuohous

Pelastuslain mukaan alueen pelastustoimi vastaa pelastustoimen palvelutasosta ja nuohouspalvelujen asianmukaisesta järjestämisestä. Pelastuslaissa todetaan nuohoustöiden vastuista ja nuohouspalvelujen vaihtoehtoisista tuottamistavoista. Varsinais-Suomen pelastustoimen alueella nuohoustoimi järjestetään aluepelastuslautakunnan päätöksen mukaisesti pelastuslain mukaisesti siten, että alueella on piirinuohousjärjestelmä. Nuohoustaksan suuruuden päättää aluepelastuslautakunta.

Varsinais-Suomen alueella on tällä hetkellä 61 aluepelastuslautakunnan päättämää nuohouspiiriä, joissa kaikissa toimii itsenäisenä yrittäjänä toimiva piirinuohooja. Nuohouspiirijakoa tai palvelujen tuottamistapaa voidaan muuttaa aluepelastuslautakunnan erillisellä päätöksellä palvelutasopäätöksen voimassaoloaikana.

Sisäministeriössä valmistellaan pelastuslain muuttamista niin, että alueen pelastustoimelta poistuisi velvoite huolehtia nuohouspalvelujen järjestämisestä. Käytännössä muutos tarkoittaisi piirinuohousjärjestelmästä luopumista. Nuohous olisi jatkossa vapaasti kilpailtua yritystoimintaa, jossa rakennuksen omistaja tai haltija tilaisi palvelun haluamaltaan yrittäjältä.

Päätös:

- Varsinais-Suomen pelastustoimen alueella nuohoustoimi järjestetään aluepelastuslautakunnan päätöksen ja pelastuslain mukaisesti siten, että alueella

on piirinuohousjärjestelmä. Nuohouspiirijakoa tai palvelujen tuottamistapaa sekä taksaa voidaan muuttaa aluepelastuslautakunnan erillisellä päätöksellä palvelutasopäätöksen voimassaoloaikana.

3.1.3 Maankäytön suunnittelu

Varsinais-Suomen pelastuslaitos on mukana kehittämässä turvallisempaa elinympäristöä koko maakunnan alueella. Pelastuslaitos on mukana eri viranomaisten neuvotteluissa, jossa suunnitellaan ja kehitetään maa-alueiden turvallista käyttöä. Lisäksi pelastuslaitos antaa lausuntoja kuntien kaavoittajien laatimista erilaisista kaavaluonnoksista.

Erityisenä painopisteenä on ollut ja tulee olemaan Seveso-kohteiden maankäytön suunnittelussa ja niiden konsultointivyöhykkeiden alueille rakentaminen. Tavoitteena on, että onnettomuuksien ehkäisy ja pelastustoiminnan tarpeet otetaan huomioon kaavoituksessa ja rakentamisessa.

Myös sammutusvesisuunnittelun ja kuntien maankäytön suunnittelun yhteydessä arvioidaan mm. automaattisten sammutuslaitteistojen veden tarve.

Päätös:

- Pelastuslaitos osallistuu palo- ja henkilöturvallisuuden asiantuntijana maakunnan maankäytönsuunnitteluun.

3.2 Varautuminen

Varautuminen on toimintaa, jolla varmistetaan tehtävien mahdollisimman häiriötön hoitaminen kaikissa turvallisuustiloissa ja erityistilanteissa. Väestönsuojelu on ihmisten ja omaisuuden suojaamista ja pelastustoiminnan tehtävien hoitamista poikkeusoloissa sekä niihin varautumista.

Pelastuslain mukainen toiminta on suunniteltava ja järjestettävä siten, että se on mahdollista valmiuslain mukaisissa poikkeusoloissa. Palvelutasoa määriteltäessä on otettava huomioon myös toiminta poikkeusoloissa.

Valmiuslaki 1552/2011 12 § mukaan valtioneuvoston, valtion hallintoviranomaisten, valtion itsenäisten julkisoikeudellisten laitosten, muiden valtion viranomaisten ja valtion

liikelaitosten sekä kuntien, kuntayhtymien ja muiden kuntien yhteenliittymien tulee valmiussuunnitelmin ja poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluun sekä muilla toimenpiteillä varmistaa tehtäviensä mahdollisimman hyvä hoitaminen myös poikkeusoloissa. Valmiuslain mukaan poikkeusoloissa väestön suojaamiseksi ja väestönsuojelun johtamisen tehostamiseksi pelastustoimen viranomaiset ja kunnat perustavat johtokeskuksia sekä sammutus-, pelastus-, ensiapu-, huolto-, raivaus- ja puhdistustehtäviä tai muita näihin rinnastettavia, väestön suojaamiseksi välttämättömiä tehtäviä varten väestönsuojelumuodostelmia.

Varautumisen palveluyksikön tehtävät muodostuvat varautumisen ja väestönsuojelun tehtäväkokonaisuuksista.

3.2.1 Varautuminen

Varautumisen palveluyksikön tehtävänä on tukea pelastustoimen alueeseen kuuluvan kunnan valmiussuunnittelua, jos siitä on kunnan kanssa sovittu. Varautumisen palveluyksikkö vastaa pelastustoimen alueella väestön varoittamiseen tarvittavasta kiinteästä väestöhälytinjärjestelmästä.

Päätös:

- Pelastuslaitos tukee ja koordinoi pelastustoimen alueeseen kuuluvan kunnan valmiussuunnittelua.
- Pelastuslaitos osallistuu ja tarvittaessa järjestää palvelutasopäätöskaudella alueensa kunnille valmentavaa ohjausta sekä harjoittelua häiriö- ja poikkeusolojen tilanteissa valtakunnallisen ohjauksen mukaan.
- Pelastuslaitos päivittää pelastustoimen varautumisen suunnitelmat, evakuointi- ja valmiussuunnitelmat palvelutasopäätöskauden aikana.

3.2.2 Väestönsuojelu

Varautumisen palveluyksikkö vastaa pelastustoimen henkilöstön kouluttamisesta ja varaamisesta poikkeusoloihin. Palveluyksikkö vastaa pelastustoimen hallinnassa olevasta väestönsuojelumateriaalista, väestösuojiin liittyvästä lupakäsittelystä Varsinais-Suomen alueella sekä antaa neuvontaa osaltaan pelastussuunnitelmien laadinnassa.

Päätös:

- Uusittavat väestönhälyttimet huomioidaan investointisuunnitelmassa.
- Pelastuslaitos varautuu poikkeusoloihin kouluttamalla henkilöstöään, varaamalla pelastustoimen henkilöstön (VAP) poikkeusoloja varten sekä huolehtimalla riittävästä väestösuojelumateriaalista pelastustoimen käyttöön.

4 OPERATIIVISET PALVELUT

Pelastustoimi on lain mukaan järjestettävä niin, että tehtävät kyetään hoitamaan myös yhteiskuntaa kohtaavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Pelastustoimen tehtävien hoitamista varten alueen pelastustoimella tulee olla pelastuslain mukainen pelastuslaitos. Pelastuslaitoksen tehtävänä on vastata pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien hoitamisesta alueellaan. Pelastustoiminnan voimavarat pyritään mitoittamaan siten, että toimintaan määritetyillä resursseilla kyetään toimimaan tehokkaasti ja turvallisesti sellaisissa onnettomuustilanteissa, jotka arvioitujen uhkien perusteella ovat todennäköisiä. Uhkien arviointia tehdään määrävlein sekä silloin, kun olosuhteissa tai toimintaympäristössä tapahtuu pelastustoiminnan kannalta merkittäviä muutoksia. Uhkien arvioinnissa määritetään riskialueet, erilaiset onnettomuustyypit ja erityiset riskikohteet valtakunnalliset ohjeet huomioiden. Arvioitujen uhkien perusteella mitoitetaan henkilöstö, kalusto, toimipisteet ja toimintavalmiusaika.

4.1 Pelastustoiminnan toimintavalmius

Pelastustoimen tehtävänä on onnettomuuksien uhatessa tai jo tapahduttua tuottaa kiireellistä apua mahdollisimman nopeasti, jotta onnettomuuden vaikutukset jäävät mahdollisimman vähäisiksi.

Pelastustoimintapalveluja tuotetaan sekä päätoimisten että vapaaehtoishenkilöstön toimesta. Vapaaehtoispalokuntien kanssa on laadittu asiaan kuuluvat sopimukset, joilla turvataan sekä palvelun tuotanto että vapaaehtoispalokunnan elinvoimaisuus. Pelastustoiminnan palvelutason suunnittelussa käytetään valtakunnallista pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjetta sekä pelastuslaitoksen laatimaan riskianalyysiä.

Pelastustoimen alueen tehtävänä on päättää palvelutasopäätöksessään pelastustoiminnan järjestelyistä ja pelastustoiminnan aloittamisesta. Pelastustoiminnan toimintakyky perustuu jatkuvaan valmiuteen ja toimivaan paloasemaverkoston henkilöineen ja kalustoineen. Pelastustoiminnan tehtävien perusteella on tarkoituksenmukaista, että valmiudessa ovat mahdollisimman oikeat muodostelmat vastaamaan erityyppisiin pelastustehtäviin. Laajempia onnettomuuksia varten pelastusyksiköistä muodostetaan pelastusjoukkueita, joista vastaavasti muodostetaan suuria onnettomuuksia varten pelastuskomppanioita ja pelastusyhtymä.

Varsinais-Suomen pelastustoimen alue jaetaan pelastustoiminnan suunnittelua varten I-, II-, III- sekä IV-riskiluokkiin, jotka muodostetaan riskien mukaisesti neliökilometrin

kokoisista riskiruuduista. Valtakunnallisesti minimitasona on, että kiireellisissä onnettomuuksissa ensimmäinen yksikkö saavuttaa riskiruudulle asetetun toimintavalmiusaikatavoitteen vähintään 50 %:ssa tehtävistä.

Toimintavalmiusaika-käsitteiden mukaan avunsaantiaika on palvelun kokonaisaika, joka muodostuu hätäkeskuksessa vastaanotetun ilmoituksen käsittelystä aina palokunnan toimenpiteiden käynnistymiseen onnettomuuspaikalla. Avunsaantiajan sisällä oleva palokunnan toimintavalmiusaika muodostuu hälytysajasta aina siihen saakka, kunnes tehokas pelastustoiminta onnettomuuskohteessa käynnistyy.

I-riskiluokassa tavoitteena on, että kiireellisissä pelastustehtävissä ensimmäinen yksikkö on onnettomuuspaikalla 6 minuutin kuluessa siitä, kun se on vastaanottanut hälytyksen. Tavoitteena on myös, että pelastustoiminnan toimintavalmiusaika olisi korkeintaan 11 minuuttia ja avunsaantiaika olisi korkeintaan 13 minuuttia. Joukkuelähdössä pelastusjoukkueen tulisi olla pelastustoiminnan johtajaa lukuun ottamatta paikalla 20 minuutin kuluessa siitä, kun ensimmäinen yksikkö on vastaanottanut hälytyksen.

II-riskiluokassa tavoitteena on, että kiireellisissä pelastustehtävissä ensimmäinen yksikkö on onnettomuuspaikalla 10 minuutin kuluessa siitä, kun se on vastaanottanut hälytyksen. Tavoitteena on myös, että pelastustoiminnan toimintavalmiusaika olisi korkeintaan 14 minuuttia ja avunsaantiaika olisi korkeintaan 16 minuuttia. Joukkuelähdössä pelastusjoukkueen tulisi olla pelastustoiminnan johtajaa lukuun ottamatta paikalla 30 minuutin kuluessa siitä, kun ensimmäinen yksikkö on vastaanottanut hälytyksen.

III-riskiluokassa tavoitteena on, että kiireellisissä pelastustehtävissä ensimmäinen yksikkö on onnettomuuspaikalla 20 minuutin kuluessa siitä, kun se on vastaanottanut hälytyksen. Tavoitteena on myös, että pelastustoiminnan toimintavalmiusaika olisi korkeintaan 22 minuuttia ja avunsaantiaika olisi korkeintaan 24 minuuttia. Joukkuelähdössä pelastusjoukkueen tulisi olla pelastustoiminnan johtajaa lukuun ottamatta paikalla 30 minuutin kuluessa siitä, kun ensimmäinen yksikkö on vastaanottanut hälytyksen.

IV-riskiluokan asutuilla alueilla tehokas pelastustoiminta voi alkaa pidemmänkin ajan kuluessa kuin I–III-riskiluokissa. Jos kiireellisissä pelastustehtävissä pelastustoimintaa ei kyetä aloittamaan alle 40 minuutissa, on kyseisellä alueella kiinnitettävä erityistä huomiota ihmisten omatoimiseen varautumiseen. Lisäksi kehitetään yhteistyötä sekä viranomaisten, sopimuspalokuntien että vapaaehtoisjärjestöjen kanssa, jotta

onnettomuuden alkutoimenpiteet saadaan mm. IV-riskiluokan alueilla käynnistettyä mahdollisimman tehokkaasti.

Sisäministeriön ylläpitämän PRONTO-tilastointijärjestelmän tietoja käytetään arvioitaessa pelastustoiminnan tehokkuutta sekä tehtäessä johtopäätöksiä pelastustoiminnan kehittämistarpeista alueellisesti ja valtakunnallisesti.

Muodostelma	Tehtävän minimimiehitys	Tehtävän tavoitemiehitys	Muodostelman arvioitu tehtävä
Pelastusyksikkö	1+3 *)	1+7	Pieni onnettomuus
Pelastusjoukkue	1+3+9	1+5+35	Keskisuuri onnettomuus
Pelastuskomppania	1+3+9+27	1+5+25+175	Suuri onnettomuus

*) Pelastusyksikön on oltava toimintakykyinen toimintavalmiusaikojen puitteissa. Pelastusyksikkö voidaan muodostaa pelastusajoneuvosta, jossa on tehtävän edellyttämä kalusto ja henkilöstö. Pelastusyksikkö voidaan muodostaa myös siten, että henkilöstö saapuu onnettomuuskohteeseen eri ajoneuvoilla.

Päätös:

- Kiireellisten pelastustehtävien osalta pelastustoiminnan toimintavalmiusajat ovat riskiluokassa I korkeintaan 11 minuuttia, riskiluokassa II korkeintaan 14 minuuttia, riskiluokassa III korkeintaan 22 minuuttia ja riskiluokassa IV korkeintaan 40 minuuttia.
- Riskiluokkien toimintavalmiusajat saavutetaan eri riskiluokkien alueilla vähintään 80 %:ssa kaikista kiireellisistä tehtävistä paloasemaverkkovision toteutuessa. Suunnittelutyössä noudatetaan toimintavalmiusaikojen suhteen valtakunnallista Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjetta.
- Suunnittelukauden aikana selvitetään vapaaehtoisjärjestöjen resurssien hyödyntäminen erityisesti harvaan asutuilla alueilla kuten esimerkiksi öljyntorjuntatehtävissä.

4.1.1 Valmius suuronnettomuuksia varten

Pelastuslaitos ylläpitää pelastustoimintavalmiutta päivittäisten onnettomuuksien lisäksi suuronnettomuuksia sekä yhteiskunnan häiriötilanteita ja poikkeusoloja varten.

Pelastuslaitoksen toimintavalmiuden suunnittelu perustuu pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeeseen ja pelastuslaitoksen laatimaan riskianalyysiin. Suuronnettomuusvalmiuden suunnittelussa huomioidaan lisäksi, että onnettomuuteen varauduttaessa apua voidaan hälyttää myös pelastuslaitoksen rajojen ulkopuolelta sekä muilta viranomaisilta että yhteisöiltä. Riskiarvioinnin perusteella on tarkoituksenmukaista varautua suuronnettomuuksiin pelastusyhtymän kokoisella (2 pelastuskomppaniaa) muodostelmalla.

Päätös:

- Pelastuslaitos ylläpitää suuronnettomuuden edellyttämänä valmiutena pelastusyhtymää (2 pelastuskomppaniaa).
- Pelastusyhtymä suunnitellaan siten, että se on toiminnassa viimeistään kahden tunnin kuluttua hälytyksestä 80 %:ssa tehtävistä.

4.1.2 Pelastustoiminnan johtaminen

Pelastuslain mukaan pelastustoimintaa johtaa pelastusviranomainen siltä pelastustoimen alueelta, jossa onnettomuus tai vaaratilanne on saanut alkunsa, jollei toisin ole sovittu. Varsinais-Suomen pelastuslaitos ylläpitää pelastustoiminnan johtamisvalmiutta, jolla varaudutaan pelastusyhtymän, -komppanian, -joukkueen ja -ryhmä johtamistoimintoihin ja -tiloihin, jota tukee pelastuslaitoksen Viesti- ja johtokeskus.

Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen pelastustoiminnan johtamisjärjestelmässä jokaisella pelastustoimen muodostelmalla on oltava johtaja (pelastusryhmän johtaja, pelastusjoukkueen johtaja, pelastuskomppanian johtaja, pelastusyhtymän johtaja). Pelastustoiminnan johtamisjärjestelmässä on jatkuvassa toimintavalmiudessa vuorolistan mukaisesti määrätty henkilöt, joilla on johtamistoiminnan edellyttämä koulutus ja tekninen välineistö.

Järjestelmä suunnitellaan siten, että eritasoisin onnettomuuksiin voidaan hälyttää aina ko. tehtävän edellyttämä johtamisvalmius lähimmän ja tarkoituksenmukaisimman vasteen mukaisesti. Eri johtamistasojen osaamista kehitetään siten, että alemman tason

johtohenkilö kykenee käynnistämään ylemmän tason johtamistoimet, kunnes seuraavan johtamistason henkilö on kohteessa tai muuten tavoitettu. Johtamistasojen henkilöiden koulutuksessa huomioidaan alueet, joissa tarvitaan molempien kotimaisten kielten osaamista.

Pelastuslaitoksen tulee kyetä perustamaan tilanteen aikainen johtokeskus. Suurissa onnettomuustilanteissa johtokeskuksia voi olla tarpeen perustaa usealle johtamistasolle. Johtokeskus toimii johtopaikkana mm. laajoissa ja pitkäaikaisissa onnettomuuksissa (esim. luonnononnettomuudet) tai niihin varautumisessa.

Päätös:

- Varsinais-Suomen pelastuslaitos ylläpitää pelastustoiminnan johtamisvalmiutta, joka muodostuu pelastusyhtymän ja –komppanian johtajasta, pelastusjoukkueiden johtajista, pelastusryhmien johtajista, johtamistiloista ja -ajoneuvoista, viesti- ja johtokeskuksesta sekä pelastushenkilöstöstä.
- Pelastustoiminnan johtamisjärjestelmässä toimivat nimetään enintään palvelutasopäätöskauden pituiseksi ajanjaksoksi.
- Pelastusmuodostelmien johtajat koulutetaan siten, että he kykenevät käynnistämään seuraavan ylemmän johtamistason tehtävien johtamistoimet.

4.1.3 Sopimuspalokunnat

Alueen pelastustoimi voi käyttää pelastuslain mukaisessa pelastustoiminnassa apunaan vapaaehtoista palokuntaa, laitospalokuntaa, teollisuuspalokuntaa, sotilaspalokuntaa (sopimuspalokunnat) tai muuta pelastusalalla toimivaa yhteisöä sen mukaan kuin niiden kanssa sovitaan.

Pelastuslaitos on solminut pelastus- ja yhdistystoimintaan liittyvät sopimukset alueensa vapaaehtoispalokuntien kanssa. Lisäksi erilliset työsopimukset on solmittu toimenpidepalkkaisten palomiesten kanssa. Pelastuslaitos tukee osaltaan toimenpidepalkkaisten palomiesten perustamien palokuntayhdistysten toimintaa.

Pelastuslaitoksen strategian mukaan pelastuslaitos pyrkii tukemaan sopimuspalokuntien toimintaa mm. kouluttamalla sekä hälytysosastoissa toimivia henkilöitä että palokuntanuoria ja lisäämällä keskinäistä yhteistoimintaa.

Pelastustoiminnan palveluiden tuottamisen kannalta on tärkeää, että vapaaehtoispalokuntien hälytysvalmiutta kehitetään. Tällöin tulee kyseeseen mm. hälytystoiminnassa käytettävän viestivälineistön kehittäminen.

Pelastustoiminnassa tarvittavat erikoistoiminnat ja niiden toiminnallinen sijoittaminen linjataan pelastuslaitoksella. Erikoistumisen käyttöönotto valmistellaan yhteistoiminnassa eri toimijoiden kanssa (mm. viranomaiset, vapaaehtoispalokunnat, vapaaehtoistoimijat).

Päätös:

- Pelastuslaitos tukee vapaaehtoispalokuntien toimintaa mm. kouluttamalla vapaaehtoispalokuntien henkilöstöä (hälytysosastot, palokuntanuoret).
- Vapaaehtoispalokuntien teknistä hälytysvalmiutta kehitetään ja toteutetaan suunnitelmallisesti palvelutasopäätöskauden aikana.
- Pelastustoimintaan liittyviä erikoistoimintoja kehitetään.

4.1.4 Pelastussukellus

Pelastussukelluksella tarkoitetaan savu-, kemikaali- ja vesisukellustoimintaa sekä lisäksi pintapelastustoimintaa. Toiminta ohjeistetaan valtakunnallisella pelastussukellusohjeella ja tarkennetaan tarvittaessa pelastuslaitoksen sisäisin ohjein. Pelastussukellusohjeen mukaisesti turvallinen pelastussukellus edellyttää tekijän erityistä kelpoisuutta, joka muodostuu terveydentilan, toimintakykyyn, koulutukseen ja harjoitteluun liittyvistä vaatimuksista. Pelastussukellukseen osallistuvat henkilöt nimetään vuosittain.

4.1.4.1 Savusukellus

Savusukelluksella tarkoitetaan paineilmahengityslaitteiden ja asianmukaisten suojarusteiden avulla tehtävää sammutus- ja pelastustyötä, joka edellyttää tunkeutumista palavaan ja rajattuun sisätilaan, jossa on savua. Palavan rakennuksen katolla tapahtuva työskentely paineilmahengityslaitetta käyttäen rinnastetaan savusukellukseen (Pelastussukellusohje 48/2007, 2).

Päätös:

- Pelastustoiminta järjestetään siten, että savusukellustoiminta kyetään käynnistämään I-riskiluokan alueilla 11 minuutin kuluessa, II-riskiluokan alueilla 14 minuutin kuluessa, III-riskiluokan alueilla 22 minuutin kuluessa sekä IV-riskiluokkien alueilla 40 minuutin kuluttua hälytyksen vastaanottamisesta vähintään 80 %:ssa kiireellisistä tehtävistä.

4.1.4.2 Vesisukellus

Vesisukelluksella tarkoitetaan tehtäviä, jotka edellyttävät vesisukelluslaitetta ja -varustusta ihmisen sekä omaisuuden pelastamiseksi ja ympäristövahinkojen torjumiseksi. Vesisukellusta ovat myös virka-apusukellukset sekä vesisukellustaitojen ylläpitämiseksi tarkoitetut harjoitukset. Pelastussukellusohje määrittelee vesipelastustoiminnan tasoluokitukset ja toimintavaatimukset seuraavasti:

Vesipelastustoiminnan tasoluokitus	Toimintavaatimus
I Välitön vesisukellusvalmius	Välitön pintapelastus- ja vesisukellusvalmius, jossa yksikön esimies, 2 kpl I-tason vesisukeltajaa sekä avustaja
II Muu vesisukellusvalmius	Yksikön esimies, 2 kpl vähintään II-tason vesisukeltajaa ja avustaja
III Pintapelastusvalmius	Yksikön esimies, kuljettaja ja työpari, joista toinen toimii avustajana.

Päätös:

- Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen alueella on I-tason vesisukellusvalmius pelastussukelluksesta annetun valtakunnallisen ohjeen mukaisesti.
- Vesisukellustoimintaan osallistuvat henkilöt nimetään vuosittain.

4.1.4.3 Pintapelastus

Pintapelastuksella tarkoitetaan veden pinnalta tai välittömästi pinnan alta ilman vesisukelluslaitetta tehtävää ihmisen, eläimen tai omaisuuden pelastamista ja vahingon torjuntaa. Pintapelastus ja pintapelastajan toiminnalliset ja fyysiset vaatimukset määritellään valtakunnallisessa pelastussukellusohjeessa.

Päätös:

- Pelastuslaitoksen toiminta-alueella ylläpidetään riskianalyysin edellyttämää pintapelastusvalmiutta.

4.1.4.4 Kemikaalisukellus

Kemikaalisukelluksella tarkoitetaan välittömän vaaran alueella tehtäviä tiedustelu-, pelastus-, torjunta-, tai muita vastaavia tehtäviä, jotka edellyttävät paineilmahengityslaitteen ja soveltuvan kemikaalisuojapuvun käyttöä (Pelastussukellusohje). Määrittely on kirjattu TOKEVA-ohjeeseen, jota käytetään apuna suunniteltaessa pelastuslaitoksen kemikaalitorjuntavalmiutta. Toiminnan suunnittelun tavoitteena on kehittää kemikaalitorjunta vastaamaan alueella esiintyviä riskejä. Suunnittelussa huomioidaan mm. pelastuslaitoksen riskianalyysi sekä valtakunnallisen TOKEVA-ohjeen tekniset määrittelyt.

Päätös:

- Pelastuslaitoksen toiminta-alueella ylläpidetään ja kehitetään riskianalyysin edellyttämää kemikaalisukellus- ja kemikaalitorjuntavalmiutta huomioiden muiden viranomaisten ja toimijoiden resurssit.

4.1.5 Alus- ja meritoiminta

Meripelastuslain (1145/2001) mukaan alueen pelastustoimen on osallistuttava etsintä- ja pelastustoimintaan tarjoamalla käytettäväksi niille kuuluvaa henkilöstöä ja kalustoa. Pelastuslaitoksen alus- ja venekalusto on sijoitettu alueelle siten, että riittävä pelastus- ja meripelastusvalmius on saavutettavissa ottaen huomioon alueella olevat riskikohteet ja -alueet. Suunnitelmakauden aikana on perusteltua määritellä alusten määrä, koko ja sijoitus suhteessa muuttuviin riskeihin.

Pelastuslaitos ylläpitää merellä tapahtuvien onnettomuuksien sekä etsintä- ja pelastustehtävien varalle erikoiskoulutetun henkilöstön muodostamaa MIRG-ryhmää (Maritime Incident Response Group). Ryhmän jäseneksi nimetyn on suoritettava toiminnan edellyttämä koulutus ja testaus vuosittain. Ryhmän koulutus ja varustaminen on järjestetty usean eri viranomaisen yhteistyönä.

MIRG-ryhmän toimintaa on kehitetty siten, että sen toiminta vastaa kansainvälisiä asiasta annettuja suosituksia (IMO-suositukset). Ryhmä on tarvittaessa lähetettävissä myös pelastuslaitoksen alueen ulkopuolelle asiasta solmittujen sopimusten mukaisesti. Pelastuslaitos kehittää MIRG-toimintaa osallistumalla mm. kansallisiin ja kansainvälisiin koulutus- ja harjoitustilaisuuksiin.

Päätös:

- Pelastuslaitos ylläpitää merellä tapahtuvien onnettomuuksien varalta riskikartoituksen edellyttämää alusvalmiutta.
- Pelastuslaitos ylläpitää merellistä pelastustoimintaa varten koulutettua ryhmää (MIRG) asiasta laadittujen sopimusten ja säädösten mukaisesti.
- Pelastuslaitos laatii palvelutasopäätöksen voimassaoloaikana riskianalyysiin perustuvan alusten sijoitussuunnitelman.

4.1.6 Öljyvahinkojen torjunta ja siihen liittyvä suunnittelu

Pelastuslaitoksen tulee pelastuslain mukaan huolehtia öljyntorjunnasta. Öljyvahinkojen torjuntalain mukaan alueen pelastustoimi vastaa maa-alueen öljyvahinkojen ja alusöljyvahinkojen torjunnasta alueellaan. Alueen pelastustoimen on pyydettäessä osallistuttava aluskemikaalivahinkojen torjuntaan, jollei tehtävän suorittaminen merkittäväällä tavalla vaaranna sen muun tärkeän lakisääteisen tehtävän suorittamista.

Alueen pelastustoimella on oltava maaöljyvahinkojen torjuntasuunnitelma. Sillä on oltava myös alusöljyvahinkojen torjuntasuunnitelma, jos se paikalliset olosuhteet huomioon ottaen on tarpeellinen. Suunnitelmat on laadittava yhdeksi yhtenäiseksi torjuntasuunnitelmaksi. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus vahvistaa alueen pelastustoimen hyväksymän öljyvahinkojen torjuntasuunnitelman.

Ympäristönsuojelua ja öljyntorjuntaan varautumista valmistellaan usean eri viranomaisen ja toimijan toimesta. Osa valmistelusta perustuu ao. viranomaista ohjaavaan lainsäädäntöön ja osa on ns. hankekohtaisesti rahoitettuja projekteja. Pelastustoiminnan kannalta on tärkeää saada em. valmistelusta käyttöönsä ne tulokset, joista on hyötyä pelastuslaitoksen varautumisessa esim. öljyntorjuntatehtäviin. Näin ollen on perusteltua, että pelastuslaitos on aktiivisesti mukana valmisteluissa.

Päätös:

- Pelastuslaitos ylläpitää ja kehittää riskianalyysiin perustuvaa öljyntorjuntavalmiutta sekä meri- että maa-alueilla yhteistyössä muiden viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

4.1.7 Sammutusvesihuollon suunnittelu ja toteuttaminen

Pelastuslaitoksen tulee tehdä suunnitelma sammutusveden hankinnasta ja toimittamisesta (sammutusvesisuunnitelma) yhteistyössä pelastustoimen alueeseen kuuluvien kuntien ja pelastustoimen alueella toimintaa harjoittavien vesihuoltolaissa (119/2001) tarkoitettujen vesihuoltolaitosten sekä näille vettä toimittavien vesilaitosten kanssa. Sammutusvesisuunnitelma on laadittava siten, että sammutusveden hankinta ja toimittaminen vastaavat palvelutasopäätöksessä määriteltyjä onnettomuusuhkia. Sammutusvesisuunnitelman hyväksyy alueen pelastustoimi.

Kunnan tulee huolehtia alueellaan sammutusveden hankinnasta pelastuslaitoksen tarpeisiin sammutusvesisuunnitelmassa määritellyllä tavalla. Kunnan tulee ottaa sammutusveden hankinta huomioon vesihuoltolain mukaisessa vesihuollon kehittämissuunnitelmassa sekä hyväksyessään vesihuoltolaitokselle vesihuoltolaissa tarkoitettua toiminta-alueen. Kunnan vastuulla olevaan sammutusveden hankintaan kuuluu lisäksi velvollisuus huolehtia sammutusvesisuunnitelmassa määriteltävistä sammutusveden ottopaikoista luonnonvesilähteisiin. Pelastustoimen alueeseen kuuluvat kunnat voivat edellä tässä momentissa säädetyistä poiketen sopia siitä, että

sammutusveden hankinnasta huolehtii alueen pelastustoimi. Sopimuksen hyväksymisestä ja muuttamisesta on voimassa, mitä kuntalain (365/1995) 79 §:n 1 momentissa säädetään kuntayhtymän perussopimuksen muuttamisesta. Sopimuksesta on muuten soveltuvin osin voimassa, mitä kuntien yhteistoiminnasta säädetään kuntalaissa.

Vesihuoltolaissa tarkoitetun vesihuoltolaitoksen ja tälle vettä toimittavan vesilaitoksen tulee toimittaa sammutusvettä vesijohtoverkostosta sammutusvesisuunnitelmassa määritellyllä tavalla pelastuslaitoksen tarpeisiin. Sammutusveden toimittamiseen kuuluu vedenhankinta ja johtaminen vesihuoltolaitoksen verkostoon kuuluviin sammutusveden ottoaikoihin (palopostit ja sammutusvesiasemat). Lisäksi sammutusveden toimittamiseen kuuluu palopostien ja sammutusvesiasemien kunnossapito ja huolto. Sammutusveden toimittamisesta aiheutuvien kustannusten jakamisen perusteista sovitaan sammutusvesisuunnitelmassa sammutusveden hankinnasta edellä 2 momentin mukaisesti vastaavan kunnan tai alueen pelastustoimen ja sammutusvettä toimittavan vesihuoltolaitoksen kesken.

Päätös:

- Pelastuslaitos päivittää sammutusvesisuunnitelman yhteistyössä alueen toimijoiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

4.2 Ulkoinen pelastussuunnitelma

Pelastuslaitoksen on laadittava onnettomuuden varalle ulkoinen pelastussuunnitelma yhteistyössä asianomaisen toiminnanharjoittajan kanssa. Pelastustoiminnan palveluyksikkö vastaa pelastuslaitoksen osalta ulkoisiin pelastussuunnitelmiin liittyvistä asioista.

Päätös:

- Pelastuslaitos antaa neuvontaa pelastussuunnitelmien laadinnassa.
- Pelastuslaitos huolehtii siitä, että ulkoiset pelastussuunnitelmat ja harjoitukset on laadittu lain edellyttämällä tavalla.

4.3 Ensihoitopalveluiden tuottaminen sopimusperusteisesti

Pelastuslaitos voi suorittaa ensihoitopalveluun (sairaankuljetus, ensivastetoiminta) kuuluvia tehtäviä, jos ensihoitopalvelun järjestämisestä yhteistoiminnassa alueen pelastustoimen ja sairaanhoitopiirin kuntayhtymän kesken on sovittu terveydenhuoltolain (1326/2010) 39 §:n 2 momentin perusteella.

Päätös:

- Pelastuslaitos tuottaa ensihoitopalveluja siinä laajuudessa, kun asiasta on sovittu palvelun tilaajan kanssa.

4.3.1 HEMS

Pelastuslaitos osallistuu lääkärihelikopteritoimintaan osoittamalla henkilöstöä lento-operaattorin käyttöön ja lääkärihelikopteripalvelun tuottamiseksi. Toiminnasta on erillinen sopimus, jonka perusteella pelastuslaitokselle syntyvistä kustannuksista vastaa lento-operaattori.

Päätös:

- Pelastuslaitos ylläpitää HEMS-valmiutta lento-operaattorin kanssa solmitun sopimuksen mukaisesti.

5 TUKIPALVELUT

Palvelualueeseen kuuluvat hallinnon, henkilöstön, talouden, tekniikan, koulutuksen ja viestinnän, sisäisen turvallisuuden ja kehittämisen palveluyksiköt.

5.1 Hallintopalvelut

Aluepelastuslaitoksen hallinnon palveluyksikkö tuottaa aluepelastuslautakunnan ja aluepelastuslaitoksen hallintopalveluina lautakunnan ja viranhaltijoiden sihteeripalvelut (lautakunnan esityslista ja pöytäkirja, päätösten toimeenpano, päätöspöytäkirjat), pelastustoimen asioiden ja asiakirjojen valmistelutehtävät mukaan lukien kirjaamiset, osto- ja myyntitoimintaan (tilauksiin sekä laskutukseen ja laskunmaksuun) liittyvät sekä maksuliikenteen valmistelutehtävät, sopimusten valvontatehtävät, vakuutus- ja korvausasiapalvelut sekä arkistointipalvelut. Lisäksi hallintopalveluyksikkö huolehtii pelastuslaitoksen tehtävien osalta asioiden juridisen oikeellisuuden varmistamisesta. Tehtävien suorittamisesta vastaavat hallinto- ja henkilöstöpäällikön alaisuudessa paloasemille sijoitetut toimistonhoitajat sekä laskenta- ja maksuliikennesihteerit sekä nimetyt asemamestarit.

Päätös:

- Toteutetaan asiakkaan näkökulmasta tehokas ja toimiva palveluverkko.

5.2 Henkilöstöpalvelut

Henkilöstöllä vaikutetaan koko pelastuslaitoksen toiminnan kehittämiseen ja tuloksellisuuteen. Henkilöstömäärässä tulee ensisijaisesti huomioida kokonaisuus, jossa suoraan asiakaspinnassa olevat ydintoiminnat pystytään tuottamaan palvelutasopäätöksen mukaisesti ja arvoperusteisesti nopeasti, laadukkaasti ja tasapuolisesti.

Lähtökohtana tulee olla palvelutasossa päätettyjen toimintojen toteuttamiseksi tarvittava henkilöstön määrä huomioiden henkilöstön toimintakyky ja osaaminen. Pelastuslaitoksen tulee kehittää toimintoja niin, että eläköitymisten ja tehtävärakenteiden läpikäymisten myötä syntyy mahdollisuuksia selkeyttää ja uudistaa tuloksellisuusajattelua sekä tuloksellisuutta ja sen osa-alueita koskevia käsitteitä.

Pelastuslaitoksen tulee kehittää menettelytapoja ja työkaluja tuloksellisuuden eri osa-alueiden onnistumisen arvioimiseksi.

Edellä esitettyjen asioiden saavuttamiseksi tulee huomioida seuraavaa:

Yhdessä tekeminen: Luomme pelastuslaitokselle yhteistä, tulevaisuuteen katsovaa tahtotilaa, yhteisöllisen osaamisen ja osallistumisen kulttuuria sekä poikkihallinnollista ajattelua ja asioiden valmistelua.

Vastuullisuus: Huolehdimme osaltamme siitä, että pelastustoimi toimii taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristön kannalta kestävästi.

Uudistuminen: Tuloksellisuus ja vaikuttavuus syntyy kokeilemalla sekä tekemällä asioita uudella, entistä kustannustehokkaammalla ja mielekkäämmällä tavalla, joskus myös luopumalla.

Asiakaskeskeisyys: Toimintamme keskiössä ovat kansalaiset, yritykset ja yhteisöt.

Työn ilo: Huippusuoritusten taustalla on koettu työn ilo, joka koostuu mm. työn merkityksellisyydestä, mahdollisuuksista vaikuttaa ja osallistua, matalasta hierarkiasta ja ei-byrokraattisesta toimintakulttuurista.

Päätös:

- Henkilöstösuunnittelua ja sisäisiä raportointijärjestelmiä kehitetään.
- Työssä jaksaminen ja hyvinvointi kartoitetaan säännöllisillä henkilöstökyselyillä.
- Kannustinmallien käyttäminen ja innovaatioiden edistäminen huomioidaan henkilöstöön liittyvissä suunnitelmissa.
- Joustavien urapolkujen malli implementoidaan organisaatioon.
- Palkkausta kehitetään määrärahojen puitteissa ja henkilöstösuunnitelma huomioiden.
- Palvelutasopäätöskaudelle laaditaan pitkän aikavälin henkilöstösuunnitelma, jossa suunnitelmakauden (palvelutasopäätöskauden) henkilötyövuosilukuna on 549. Pitkän aikavälin henkilöstösuunnitelmaa tarkennetaan lyhyen aikavälin (1 v.) henkilöstösuunnitelmilla.

5.3 Talouspalvelut

Talouspalveluiden ensisijaiset tehtävät ovat talousarvion laatiminen, käyttötalouden ja investointien ja toimintakatteen toteutumisen seuranta sekä tilinpäätösten valmistelu. Lisäksi vastuullisiin toimintoihin kuuluvat laskutus, myynti- ja ostoreskontra, maksuvalmiuden seuranta sekä erilaisiin kustannuslaskenta- ja kehittämishankkeisiin osallistuminen.

Investointien nettomääräraha on pysynyt koko alueellisen pelastustoimen perustamisen jälkeen samalla tasolla, joka on ollut nettona 1,6 miljoonaa euroa. Tähän summaan sittemmin poistettuja valtionavustuksia vuodesta ja hankinnoista riippuen oli noin 200–300 000 euroa. Tällä rahoituspohjalla raskaan kaluston hankintojen arviolta n. 20 vuoden kierto nopeus oli riittävän kestäväällä uusiutumistasolla. Tämän hetkinen kaluston kiertoaika on arviolta 25 vuotta ja nykyisillä hankintamäärillä ja hinnoilla realistisempi toteutuma on 30 vuotta määrärahatarkistuksesta huolimatta. Lisäksi vähentynyt ulkoinen rahoitus ja kaluston rakentamisen hintojen nousu ovat aiheuttaneet suurempia korjauskustannuksia käyttöpuolen kuluina. Nettolukua ei ole tarkastettu vuoden 2004 jälkeen.

Investointimäärärahaksi esitetään nykyisen 1,6 miljoonan euron sijaan 2,0 miljoonaa. Muutos pyritään kattamaan käyttöpuolen määrärahoista.

Päätös:

- Palvelutasopäätöskaudella 2017–2020 investointimäärärahan netto on 2 miljoonaa euroa. Investointien nettolukua tarkistetaan vuosittain talousarviolaadinnan yhteydessä kustannusten kasvua vastaavaksi. Tarkastaminen tapahtuu talousarviosuunnitelman yhteydessä.
- Käyttötaloussuunnitelma mahdollistaa palvelutasopäätöksen toteuttamisen.

5.4 Tekniset palvelut

Teknisen palveluyksikön tehtäviin kuuluu mm. vastata pelastuslaitoksen hankintojen sekä investointien suunnittelusta, kilpailuttamisesta ja toteuttamisesta, vastata kiinteistöjen, kaluston, varusteiden ylläpidosta ja huolloista sekä vastata pelastuslaitoksen osalta kiinteistöjen hallinnasta kuten vuokrasopimuksista, peruskorjauksista, laajennuksista ja uudisrakentamisesta.

Päätös:

- Palvelutasopäätöskaudella päivitetään alueen paloasemaverkkosuunnitelma, jonka tarkoituksena on huolehtia paloasemaverkoston kehittämisestä, ylläpitämisestä sekä kertyneen korjausvelan pienentämisestä yhteistyössä vuokranantajien kanssa.
- Palvelutasopäätöskaudeksi laaditaan pitkän aikavälin investointisuunnitelma, josta muodostetaan talousarviovuoden investointisuunnitelma vuodeksi kerrallaan.

5.5 Koulutus- ja viestintäpalvelut

5.5.1 Turvallisuusviestintä

Pelastuslaitoksen yleisempänä tavoitteena on edistää yleisiä kansalaistietoja ja -taitoja koskien paitsi onnettomuuksien ehkäisyä niin myös toimimista onnettomuustilanteissa.

Turvallisuusviestintä koostuu turvallisuusneuvonnasta, -koulutuksesta ja -valistuksesta kattaen pelastuslaissa mainitun ohjaus-, valistus- ja neuvontatyön kokonaisuuden.

Pelastustoimen turvallisuusviestinnän tavoitteena on, että ihmiset tunnistavat erilaiset vaaran aiheuttajat, osaavat ehkäistä onnettomuuksia ja toimia oikein onnettomuustilanteissa. Pyrkimyksenä on edistää ihmisten myönteistä suhtautumista turvallisuudesta huolehtimiseen kotona, koulussa, työssä ja vapaa-aikana. Turvallisuusviestinnän ja turvallisuuskoulutuksen sekä laadukkaan tarkastus- ja valvontatoiminnan avulla pyritään tavoitteeseen, jossa tulipalo tai muu pelastusviranomaisen toimialaan kuuluva onnettomuus ei aiheudu normienvastaisesta tai puutteellisesta suunnittelusta, rakenneteknisestä tai toimintatavasta eikä ihmisten tietämättömyydestä tai osaamattomuudesta.

Pelastuslaitoksen valvontatyön, pelastustoiminnan ja nuohousten yhteydessä annetaan tavoitteellista turvallisuuteen liittyvää informaatiota. Turvallisuusasiat, joista annetaan turvallisuuteen liittyvää informaatiota, valitaan kohderyhmän mukaan. Turvallisuusviestinnän kohderyhmät valitaan riskiperusteisesti pohjautuen alueellisiin ja paikallisiin selvityksiin. Riskiperusteisessa kohderyhmävalinnassa tulee kiinnittää erityistä huomiota harvaan asuttuihin alueisiin. Turvallisuusviestinnän kohderyhmät

valitaan riskiperusteisesti pelastuslain määrittelemistä varautumisvelvollisista. Sisäisen turvallisuuden ohjelmassa on tavoitteena maahanmuuttajien turvallisuustietoisuuden parantaminen. Maahanmuuttajien turvallisuusviestinnällä pyritään maahanmuuttajataustaisen väestön turvallisuuden parantamiseen. Kotouttamisen tavoitteena on antaa aikaa sopeutua turvallisuuskulttuuriimme, meidän toimintatapoihimme ja auttajien kohtaamiseen. Jokainen pelastustoimen tehtävissä toimiva edistää hyvää turvallisuuskulttuuria toiminnallaan. Kaikessa toiminnassa pyritään viestimään turvallisuuden huomioon ottamisesta.

Päätös:

- Pelastuslaitos laatii vuosittain turvallisuusviestinnän suunnitelman, jossa yksityiskohtaisesti määritellään kunkin vuoden painopisteet ja huomioidaan valtakunnalliset tavoitteet. Kohderyhmät valitaan riskiperusteisesti hyödyntäen pelastuslaitoksen riskianalyysejä ja valtakunnallisia tilastoja.
- Maahanmuuttajien turvallisuuskulttuurin kehittäminen huomioidaan turvallisuusviestinnän suunnittelussa ja siihen haetaan yhteistyömuotoja.

5.5.2 Henkilöstökoulutus

Laadukkaiden palveluiden tuottaminen edellyttää henkilöstöltä ammattitaitoa ja osaamista. Strategialähtöisellä osaamisen arvioinnilla varmistetaan se, että kehittämis- ja koulutuspanokset suuntautuvat strategian mukaisesti.

Pelastuslaitoksen tavoitteena on, että henkilöstön osaamista saadaan kehitettyä vastaamaan paremmin pelastuslaitokselle asetettuja tavoitteita ja että, pelastustoimen sisäisiin ja ulkoisiin muutoksiin pystytään vastaamaan ennakoivalla kehittämistoiminnalla. Kehittämistyössä tulee huomioida pelastuslaitoksen henkilöstön ikärakenteen muuttuminen, pelastushenkilöstön toimintakykyvaatimukset sekä odotukset työurien pidentämisestä.

Päätös:

- Selvitetään palvelualueittain pelastuslaitoksen toiminnan kannalta keskeiset osaamisalueet, jotka johdetaan mm. toimenkuvauksista, arvoista, strategiateemoista ja menestystekijöistä.
- Kartoitetaan pelastuslaitoksen henkilöstön nykytilan osaaminen.

- Laaditaan vuosittain tarkemmat henkilöstön kehittämisen painopisteet sekä vuosisuunnitelmat.

5.5.3 Viestintä ja tiedottaminen

Pelastuslaitoksen Varsinais-Suomen aluepelastuslaitoksen viestintä perustuu pelastuslaitoksen strategiaan.

Pelastustoimen kytkeytyminen aluehallintouudistukseen aiheuttaa muutoksia koko pelastustoimen kentässä. Nämä muutokset edellyttävät muutosjohtamista ja -viestintää sekä mm. lisäävät kielitaidollisia haasteita.

Suunnitelmallinen ja tavoitteellinen viestintä tukee organisaation visiota ja tavoitteiden saavuttamista.

Pelastuslaitoksen viestinnän tavoitteena on parantaa sisäistä viestintää, pyrkiä kohti avoimempaa ja yhteneväisempää pelastuslaitosta. Viestinnän yksi olennainen tavoite on se, että viestinnän keinoilla pystyttäisiin tukemaan eri palvelualueiden toimintaa siten, että asiakaspalvelussa voitaisiin keskittyä siihen perustyöhön, jota varten pelastuslaitos on olemassa.

Päätös:

- Laaditaan vuosittain tarkemmat viestinnän ja tiedottamisen painopisteet sekä vuosisuunnitelmat.
- Huomioidaan pelastustoimen aluehallintouudistuksen mukanaan tuomat muutokset viestinnän suunnittelussa.
- Päivitetään säännöllisesti sähköisissä viestimissä oleva tieto.

5.6 Sisäisen turvallisuuden palvelut

Turvallisuuden hallinta on kokonaisvaltaista ja suunnitelmallista toimintaa turvallisuuden edistämiseksi. Se pitää sisällään kaikki ne menettelytavat ja toiminnot, joilla hyvään kokonaisturvallisuuteen päästään. Turvallisuusjohtamisen tulee olla kiinteä osa koko pelastuslaitoksen toimintaa, ja sen tulee perustua kiinteään yhteistyöhön henkilöstön kanssa. Turvallisuusasiat tulee viedä pelastuslaitoksen kaikille

tasoille osaksi normaalia päivittäistä toimintaa ja osaksi normaalia työtä. (Lähde: Työsuojeluhallinto/Turvallisuusjohtaminen)

Turvallisuusjohtamisen yksi keskeinen työkalu on riskien arviointi. Sen avulla arvioidaan työolojen kehittämistarpeet ja työympäristötekijöiden vaikutukset. Turvallisuusjohtaminen varmistaa myös työntekijöiden osaamisen, osallistumisen ja motivoinnin. Turvallisuuskulttuuri, organisaation tapa toimia turvallisuuden suhteen, vaikuttaa turvallisuusjohtamiseen. Turvallisuustyön pitäisi olla osa jokaisen esimiehen ja työntekijän normaalia työnkuvaa. Työsuojelun asiantuntijat tukevat organisaation turvallisuustyötä.

Työturvallisuuslaki (738/2002) ei vaadi turvallisuusjohtamisjärjestelmää. Lain 10 § 1 mom. kuitenkin edellyttää, että työnantajan on työn ja toiminnan luonne huomioon ottaen riittävän järjestelmällisesti selvítettävä ja tunnistettava työstä, työtilasta, muusta työympäristöstä ja työolosuhteista aiheutuvat haitta- ja vaaratekijät sekä, milloin niitä ei voida poistaa, arvioitava niiden merkitys työntekijöiden turvallisuudelle ja terveydelle. Siten se sisältää useita hyvään turvallisuusjohtamiseen kuuluvia osa-alueita.

Työnantaja vastaa kaikesta työpaikan työsuojelusta. Työturvallisuuslain mukaan työnantajan on tarpeellisilla toimenpiteillä velvollinen huolehtimaan työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä työssä. Työnantajan on otettava huomioon työhön, työolosuhteisiin ja muuhun työympäristöön samoin kuin työntekijän henkilökohtaisiin edellytyksiin liittyvät seikat. Turvallisuus on pyrittävä varmistamaan jo työn ja työtilojen suunnitteluvaiheessa. Lisäksi työympäristön vaaroja ja haittoja on jatkuvasti tarkkailtava ja tarvittaessa on ryhdyttävä toimiin tapaturmien, terveysvaarojen ja muiden vaaratilanteiden selvittämiseksi ja torjumiseksi.

Työntekijöiden velvollisuus on noudattaa annettuja työ- ja toimintaohjeita. Työntekijän vastuulla on käyttää hänelle annettuja turvavarusteita. Lisäksi jokaisen työntekijän on huolehdittava omasta ja muiden työntekijöiden turvallisuudesta ja ilmoitettava esimiehelle havaitsemistaan vaaroista ja epäkohdista.

Päätös:

- Selvitetään ja tunnistetaan pelastuslaitoksen sisäiset haitta- ja vaaratekijät riskit ja selvityksen perusteella kehitetään pelastuslaitoksen ja sopimuspalokuntien työturvallisuutta.
- Työsuojelutoimintaa kehitetään henkilöstön turvallisuuden ja terveyden parantamiseksi.

5.7 Kehittämispalvelut

Kehittämisyksikön tehtäviin kuuluu huolehtia pelastuslaitoksen hankkeiden ja omistajuuden hallinnasta, laatujärjestelmästä, strategiasuunnittelusta, palvelutasopäätöksen valmistelusta ja kansainvälisestä yhteistyöstä. Yksikkö vastaa organisaation toimintojen kehittämisestä. Kehittämisyksikkö johtaa ja koordinoi pelastuslaitoksen palontutkintatoimintaa sekä sen kehittämistä että tulosten implementointia. Palontutkinnalla tavoitellaan ensisijaisesti palokuolemien vähenemistä ja pelastustoiminnan kehittämistä. Pelastuslaitoksen kehittämishankkeita koordinoidaan kehittämistiimin avulla. Kehittämisyksikön tehtävät toteutetaan pääsääntöisesti projektien muodossa.

Päätös:

- Pelastuslaitoksen laatujohtamisjärjestelmää kehitetään.
- Pelastuslaitos ylläpitää ja kehittää kansainvälistä yhteistyötä.
- Pelastuslaitos ylläpitää ja kehittää palontutkintatoimintaa. Palontutkintatyön havaintoja, tuloksia ja kehittämisajatuksia jalkautetaan tarvittaessa pelastuslaitoksen toimintoihin.

6 KEHITTÄMISSUUNNITELMA JA KUSTANNUSVAIKUTUKSET

Varsinais-Suomen pelastuslaitos tuottaa palveluitaan strategialähtöisesti ja toiminnan suuntaa sekä kehittymistä seurataan strategisten mittareiden kuten tasapainotetun tuloskortiston avulla. Pelastuslaitokselle on määritelty aluepelastuslautakunnassa strategian mukaiset painopistealueet ja edelleen kriittiset menestystekijät, joita päivitetään säännöllisesti toiminnan kehittämiseksi. Suunnitelma-, hanke- ja projektitasoiset kehittämiskohteet on pääsääntöisesti esitetty aikaisemmissa luvuissa. Tässä luvussa, kehittämissuunnitelma ja kustannusvaikutukset, esitellään päätökseen jo havaittuja ja tunnistettuja tarpeita perusteluineen. Tähän lukuun sisältyvät olennaisesti tiedossa olevat talouteen kohdentuvat vaikutukset. Esitetty palvelutaso on toteutettavissa nykyisenkaltaisen talousarvion/budjetin puitteissa huomioiden vuosittaiset kustannusvaikutukset. Kehittämis ehdotusten toteuttaminen edellyttää talousarvio määrärahojen tarkastamista. Kohdassa 6.7. todetaan maakuntauudistuksen tilanne valtakunnallisesti ja paikallisesti.

6.1 Osaava, motivoitunut ja toimintakykyinen henkilöstö

Pelastuslaitoksen tulee turvata toimintakykynsä kaikissa tilanteissa ja olosuhteissa. Pelastuslaitoksen henkilöstömäärä ja henkilöstön osaaminen on mitoitettu vastaamaan sitä tehtäväkokonaisuutta, joka muodostuu lakisääteisistä velvoitteista ja erillisistä sopimuksista.

Tulevien vuosien painopiste on työurien kehittämisessä valtakunnallisen valmistelun mukaisesti. Työnantajan/organisaation velvoitteena on työurien kehittämisen näkökulmasta luoda sekä fyysisen ja psyykkisen toimintakyvyn että osaamisen hallinnan järjestelmät. Toisena velvoitteena on luoda työaika, palkkausta ja osaamisen kehittämistä tukevat mekanismit, jotka myös edesauttavat työurien toteuttamista. Työntekijän tulee ylläpitää ja kehittää fyysistä ja psyykkistä työkykyään (pelastustoimen lakisääteinen velvoite) sekä laajentaa osaamistaan eri urapolkuvaihtoehtojen mahdollistumiseksi. Yhteiskunnallisen vallitsevan tilanteen näkökulmasta ratkaisujen/päätösten tulee olla kestäviä siten, että toiminnallisesti ja taloudellisesti pystytään osoittamaan päätösten tuottavuus.

Kehittämisehdotus:

- Päivitetään pitkän aikavälin henkilöstösuunnitelma vastaamaan valtakunnallisia työurien kehittämishankkeita huomioiden alueelliset kehittämistarpeet sekä työaika, palkkaus ja osaaminen.
- Pelastushenkilöstön työkykyisyyttä ylläpidetään ja kehitetään ottamalla käyttöön valtakunnallisen pelastushenkilöstön toimintakyvyn arvioinnista ja kehittämisestä annetun ohjeen mukainen toimintamalli.

6.2 Osaavat, motivoituneet ja toimintakykyiset sopimuspalokunnat

Sopimuspalokunnat ovat oleellinen osa pelastustoimen kokonaisuutta. Sopimuspalokuntien kanssa tehtävä tiivis yhteistyö vahvistaa pelastustoimen palveluita koko alueella. Sopimuspalokuntien yhteistyötä kehitetään siten, että se tarkoituksenmukaisesti kehittää myös kaikkia pelastustoimen tehtäväalueita. Samaan aikaan pelastuslaitoksen ja sopimuspalokuntien välinen sopimusjärjestelmä on oltava läpinäkyvä ja sen on vastattava muuttuvan yhteiskunnan tarpeisiin. On tarkoituksenmukaista, että sopimusjärjestelmän toimivuutta tarkastellaan säännöllisesti.

Hyvinvoivan palokunnan ominaispiirteitä ovat muun muassa selkeä missio, vahva toimintamotivaatio, riittävät toimintaresurssit, tuloksellisuus ja osaaminen. Palokuntakoulutusta pyritään kehittämään yhteiskunnan muutosten ja kentän vaatimusten mukaisesti. Koulutusjärjestelmän kehittämisessä otetaan huomioon myös osaamisen tunnustaminen ja viikkoharjoitustoiminta.

Varsinais-Suomen aluepelastuslaitoksen alueella on 67 sopimuspalokuntaa. Sopimuspalokuntien ja pelastuslaitosten väliset palokuntasopimukset ja yhteinen aluesopimus solmittiin vuonna 2006. Sopimukset ovat osoittaneet toimivuutensa ja pääsääntöisesti pieniä tarkastuksia on vuosien kuluessa tehty muutostilanteissa.

Palokuntasopimuksia ei kokonaisuudessaan tarvitse avata uudelleen. Sen sijaan pieniä sopimustarkistuksia on tarkoituksenmukaista tehdä palvelutasopäätöskaudellakin.

Kehittämisehdotus:

- Seurataan ja huolehditaan palokuntasopimusten ajantasaisuudesta.
- Olemassa olevia yhteistyöfoorumeja ylläpidetään ja kehitetään.
- Sopimuspalokuntien toimintaedellytykset turvataan.

- Pelastuslaitos tukee sopimuspalokuntien osaamisen ja koulutusjärjestelmän kehittämistä.

6.3 Toimiva, kattava ja riittävä paloasemaverkosto

Varsinais-Suomen aluepelastuslautakunta on kokouksessaan 15.2.2007 § 23 päättänyt, että se hyväksyy paloasemaverkosta vision 2017 jatkosuunnittelun pohjaksi siten, että jokainen yksittäinen hankesuunnitelma hyväksytään aina erikseen lautakunnassa. Visio on päivitetty aluepelastuslautakunnassa 4.5.2011 40 § ja 27.2.2014 21 §.

Kaikkien paloasemien osalta on toteutettu kuntokartoitushanke, joka osoittaa sen, että kiinteistöissä on korjausvelkaa, johon on tarkoituksen mukaista reagoida mahdollisimman pian. Pelastuslaitos on ollut yhteydessä kuntiin asioiden korjaamiseksi, jotta paloasemaverkko, kuntalaisten turvaverkkona voidaan säilyttää. Erittäin tärkeää tämä on myös vapaaehtoisten palokuntien toimintamotivaation säilyttämiseksi.

Kehittämisehdotus:

- Kuntokartoituksen (EAKR) avulla laadittua toimenpidesuunnitelmaa kiinteistöjen korjausvelan poistamiseksi toteutetaan palvelutasopäätöskauden aikana.
- Voimassaoleva paloasemaverkkovisio valmistellaan esityksiksi päätöksentekoa varten.
- Päivitetään visio paloasemaverkosta.
- Uusia toimitiloja vuokrataan ensisijaisesti vain kunnilta.

6.4 Toiminnan edellyttämät riittävät taloudelliset resurssit

Kolmen aikaisemman palvelutasopäätöskauden talousarviot ovat seuranneet kulloinkin voimassa olevan palvelutasopäätöksen toteuttamista käyttömenojen osalta. Pelastuslaitoksen pääasialliset käyttömenot muodostuvat henkilöstöstä, vuokrasta ja ostopalveluista. Käyttömenot perustuvat pääasiassa lakisääteisiin palveluihin, kun muun toiminnan menot laskutetaan täysimääräisesti palveluiden tilaajilta kuten (esimerkiksi ensihoito ja HEMS). Palvelutasopäätös mahdollistaa talousarvioiden suunnitelmallisuuden, eikä yllättäviä kustannuksia tai suunnittelemattomia kustannuksia pääse syntymään muuten kuin ennalta-arvaamattomien suuronnettomuuksien, vastaavien pitkäkestoisten onnettomuuksien hoitamisen tai äkillisistä onnettomuuksista

aiheutuneiden tehtävämäärien kasvusta syntyneistä vaikutuksista. Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen käyttömenot ovat alle maan pelastuslaitosten keskiarvon.

Kehittämisehdotus:

- Pelastuslaitos jatkaa toimintansa tehostamista käyttömenoja tarkastelemalla ja tulorahoitusvaihtoehtoja etsimällä.

6.5 Tilannekeskuksen kehittäminen

Pelastuslaitoksen nykyinen viesti- ja johtokeskus toimii ympärivuorokautisesti (24/7). Viestikeskuksen tehtävä on mm. tuottaa välittömiä toimenpiteitä ns. kenttätoimintojen tueksi, ylläpitää operatiivista ja päivittäistä tilannekuvaa, sekä tuottaa pelastustoimelle ja omistajilleen informaatiota päivittäisten paikallisten, että harvinaisempien yhteiskunnallisten häiriötilanteiden varalle. Tietoja resursseista pidetään yllä niin hälytysten aikana kuin myös normaalitilassa. Valtakunnallisesti on suunniteltu perustettavaksi 5 tilannekeskusta (TIKE), joista yksi sijaitsee Turussa.

Pelastuslaitoksen nykyinen viesti- ja johtokeskus on ollut toiminnassa vuodesta 2004 alkaen ja sen toimintoja on jatkuvasti kehitetty vastaamaan ympäröivää yhteiskuntaa. Tilannekeskuksen kehittämiseksi pelastuslaitos on laatinut hankesuunnitelman, jonka tavoitteena on edelleen kehittää nykyistä johto- ja viestikeskustoimintaa vastaamaan lähitulevaisuuden TIKE-ympäristöä. Hankkeen tarkoituksena oli selvittää mitä tehtäviä ja palveluja TIKE tulevaisuudessa tuottaa ja millaisilla resursseilla tavoitteenaan maakunnan tilannekuvan ylläpitäminen. Tilannekeskukseen on tulevaisuudessa mahdollista myös sijoittaa muiden viranomaisen toimintoja siten, että johtamisesta ja koordinoinnista tulee sujuvampaa. Yhteinen tilannekeskus mahdollistaa yhteisen tilannekuvan ylläpitämisen lisäksi tilanteeseen liittyvän parhaan mahdollisen yhteiskunnan resurssien käyttämisen. Tilannekeskus pystyy tukemaan kuntia niin päivittäisissä häiriötilanteissa kuin poikkeusoloissa ja sinne perustetaan tilanteen vaatiessa moniviranomaisjohtokeskus. Tavoitetila on, että kuntia ja kuntalaisia palvellaan yhdestä pisteestä.

Kehittämisehdotus:

- Tilannekeskus, toiminta ja resursointi toteutetaan hankesuunnitelman johtopäätösten mukaisena palvelutasopäätöskauden aikana.

- Tilannekeskuksen päivystys- ja johtamistiloja suunnitellaan ja toteutetaan vastaamaan uusia vaatimuksia. Samassa yhteydessä arvioidaan olemassa olevien johtamistilojen tarve (poikkeusolojen johtokeskukset).

6.6 Kieliohjelman kehittäminen

Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen toiminta-ajatuksessa todetaan että, laadukkaat pelastustoiminta-, turvallisuus- ja ensihoitopalvelut tuotetaan Varsinais-Suomessa ammattitaitoisesti, tasapuolisesti ja nopeasti kaikkina vuorokauden aikoina. Strategiassa on määritelty tärkeiksi painopisteiksi mm. tyytyväiset asiakkaat ja toimivat sopimuspalokunnat. Pelastuslaitoksen toimintaa ohjaavat arvot ovat ammattitaitoisesti, nopeasti ja tasapuolisesti. Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen alueella äidinkieleltään ruotsinkielisiä henkilöitä on 5,7 %. Tulevaisuuden muutosten ja laajenevan ruotsinkielisten alueiden yhteistyön eteen on tehtävä toimenpiteitä, joiden tavoitteena on parantaa ruotsinkielisiä palveluja.

Päätös:

- Laaditaan pelastuslaitokselle kieliohjelma.

6.7 Maakuntauudistus

Tätä palvelutasopäätöstä valmisteltaessa ei lopullisia päätöksiä ole vielä tiedossa, mutta todennäköistä on, että tulevassa maakuntauudistuksessa pelastustoimen tehtävät siirtyvät kunnilta maakunnille. Pelastustoimen järjestämisestä vastaisivat jatkossa samat viisi yliopistollista keskussairaala ylläpitävää maakuntaa, jotka vastaavat ensihoidon järjestämisestä. Näin pelastustoimi voi jatkossakin osallistua kiireellisen ensihoidon palvelujen tuottamiseen.

Pelastustoimen uudistuksen on tarkoitus edetä yhtä aikaa sote- ja maakuntauudistuksen kanssa niin, että tehtävät siirtyisivät kunnilta maakunnille vuoden 2019 alusta.

Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että vuoden 2019 alusta Suomessa on viisi pelastuslaitosta: Pirkanmaa, Pohjois-Pohjanmaa, Pohjois-Savo, Uusimaa ja Varsinais-Suomi. Uudistus ei vaikuta paloasemien määrään, eikä se heikennä palvelutasoa vaan pelastustoimi on jatkossakin lähipalvelu.

Päätös:

- Varsinais-Suomen pelastuslaitos osallistuu aktiivisesti maakuntaudistuksen valmisteluun tavoitteenaan turvata tämän palvelutasopäätöksen mukainen toiminta ja taso.

7 PÄÄTÖKSEN VALVONTA

Aluehallintovirasto valvoo pelastustointia sekä pelastustoimen palvelujen saatavuutta ja tasoa toimialueellaan. Palvelutasopäätös on toimitettava aluehallintovirastolle. Jos palvelutasopäätös on puutteellinen, aluehallintovirasto voi palauttaa asiakirjan täydennettäväksi.

Pelastuslaitoksessa palvelutason toteutumista seurataan jatkuvasti johtoryhmän toimesta. Toteutumista seurataan ensisijaisesti pelastustoimen onnettomuustietojärjestelmällä sekä myös muilla strategisilla mittareilla. Palvelutason toteutumisesta raportoidaan neljännesvuosittain aluepelastuslautakunnalle.

8 VOIMAANTULO

Tämä palvelutasopäätös on voimassa 1.1.2017 – 31.12.2020 ja se kumoaa vuonna 2012 tehdyn palvelutasopäätöksen.

Mikäli lainsäädännöllisiä, tai muita palvelutasoon oleellisesti vaikuttavia muutoksia tapahtuu, voi aluepelastuslautakunta käsitellä tätä palvelutasopäätöstä tarvittavine muutoksineen uudelleen ja muuttaa palvelutasopäätöstä kuntia kuultuaan.